

१४. अमरक

ASHA ARCHIVES

3417.

१॥ श्रीराः सभगदानसेवतां भैरवागलिनः स्वसेविनुं शकुं निः नितानेव संवोधयति सकः यस्मात्तुः मंत्रीमर्थादयोः लिमादयोवाः अनघाः निष्पापाः रागाद्यसंयलिता इति यावत् ।
यस्मादेभूतस्य ज्ञानदयासिन्धोः ज्ञानं समस्त विषयाऽवबोधः स्वार्थमनपेक्षपरदुःखहरतो ह्यदया नयो रन्तुत्वायाः सिन्धोरिव सिन्धोः सिन्धुवायोऽत्र विपुलाधारत्वा दुपचरितः सिन्धुता
यम् अगाधस्वपुनवद्विन्महिम्नः सकिभूतः अक्षयः मरणादिरहितः कस्यै प्रयोजनाये श्रिये लक्ष्मी सारस्वती धीविवरं संपद्विभूतये पुनः कस्यै प्रयोजनाय अमुं यमीक्षाय ॥ १ ॥

ॐ नमः सर्वज्ञाय ॥ ॥ यस्य ज्ञानदयासिन्धो रगाधस्यानघा गुराः । सेवतां मक्षयो धीराः स

श्रिये न मृता यव ॥ १ ॥ समाहृत्या न्यतत्राणिसंक्षिप्रेः प्रतिसंस्कृतैः । संपूर्णमुच्यते वर्गो

नामलिङ्गानुशासनं ॥ २ ॥ प्रायशोरूपभेदेन सांवर्याश्च कुत्रचित् । स्त्रीपुंनपुंसकं ज्ञेयं १

भिन्नलिङ्गानां न होतः । एकलिङ्गानां तु द्वैकशेषोक्तमावेव ।

तद्विशेषविधेः क्वचित् ॥ ३ ॥ भेदाख्यानाय न द्वन्द्वो नैकशेषो न संकरः । कृतोत्रभिन्नलि

मयानामलिङ्गानुशासनं नाम तावमुच्यते । नम्यतेऽभिधीयतेऽर्थोऽनेनेति नामाग्राह्याः स्थायते अमरस्थते नाम ॥ लिङ्गते वा जनेऽपीपापादिभिरिदमितिलिङ्गः किं कृत्वा अन्येषां व्यापारविवादायना
धीनां नामानुशासनं तत्राणिसमाहृत्या स की कृतः केः संक्षिप्रेः लोके न भूयोऽभिधानं संक्षेपः पुनः केः प्रतिसंस्कृतैः उक्तिर्यथा प्रतिसंस्कारः यद्वा हरिप्रियावत्प्रतिसंस्कारः अयमर्थः हरिरिति
विष्णोर्नामैकोक्तं लक्ष्मीप्रयोजनं रिपियेत्तुं तेन हरिप्रसाधनामेतदुक्तम् ॥ २ ॥ पूर्वटीकाह तत्क सक्षेपोऽसारव्यागः प्रतिसंस्कारः सतो गुरा नराधानमिवाहुः । श्रीधरस्वामितुः संक्षिप्रेः लघुहृतैः । प्र

हरिनिशब्दायने ॥ स्वजपते स्त्रीयतेऽस्मिन् ॥ कंसुरवं अर्कदुःखं तन्नास्यत्र ॥ त्रयो ब्रह्मविष्णुमहेश्वरादीव्यन्तात्र त्रिदशादिद्वान्मन्त्रवा ॥ दीव्यन्त्र ॥ स्त्रीपुंसौ मिथुनं तत्र द्वयोरिति पदं
त्रिदशानां पिष्टं भुवनं विष्णुनृपातिमर्त्यपातालप्रेषयातृतीयपिष्टं भुवनं वा ॥ ६ ॥ ॥ मरणां मरः स एषां नास्ति न क्षियन्ते वा ॥ निरस्ता जरा ये स्ते ॥ दीव्यन्तीति ॥ जन्ममजाविनाशाख्यालि

ज्ञानां मनुजानां कृतैः ॥ ४ ॥ त्रिलिङ्गां त्रिविधितिपदं मिथुने तु द्वयोरिति । निषिद्धलिङ्गं शेषार्थत्वं

नार्थादिनपूर्वभाक् ॥ ५ ॥ स्वरं वायं स्वर्गनाकं त्रिदिवं त्रिदशालयाः । सुरलोकोऽथो दिवौ द्वे

स्त्रियौ लीवे त्रिपिष्टं ॥ ६ ॥ सुरकिं त्रिदशावासः सुरसमं सुरालयः । उर्ध्वलोको देवलोको

गौरवमादित्यसमं च ॥ ७ ॥ अमरां निर्जरां देवां त्रिदशां विवुधाः सुराः । सुपर्वाणाः सुमन

विशिष्टं त्रयोपां त्रिकालशान्तिप्रदानं ।
विशेषेण रावणसत्वा ॥ समुद्रोऽप्यस्य रानिषां अर्ध
आश्रय ॥ यद्वा सुशोभनं राजने तेजसां अर्ध
श्रीमद्भिरासुराः ॥

त्रिदशा एषां ते ॥ ननु मनुष्याणां निववाल्पयो वनवाहृका लिङ्गो दशाः निर्जरत्वात् ॥ यद्वा तृतीयायै जनारया दशा सदैवा ॥ त्रीन्तपानदशान्तिने वा ॥ विवुधत्वेन स्वपंतीति न विशिष्टं विवुधत्वेना ॥
सुरनिर्देश्य युक्ता भवंति सुराः ॥ सुरापरिग्रहात् ॥ तथा च रामायणे सुरापरिग्रहाद्देवाः सुरावा इति विभ्रताः । अपरिग्रहात् तस्यादेते वा स्ते सुरास्तथा ॥

मंदिरः सिद्धिः साकं भवनां विद्वत्तं भद्रं निजि
कारुण्यैः ॥१॥ अथ दोषि ॥ मनसु ये न द्वा
रान् यथीयते सिद्धिः ॥१॥

अविद्यमानः स्वप्नो निद्रारूपां ॥ न स्त्रियंते ॥ असृजन् अन्धोऽन्धमेवां ॥ ८ ॥ वहिरग्निमुखमेवां ॥ क्रतुषु भुंजते ॥ गीरेव निग्रहाः सुग्रहसमर्थो वारणोऽस्त्रमेवां ॥ गिरिवने ते यावन्ते स्तुतिप्रियत्वाद्वा ॥
प्रसेत्तं हन्त्यरूपमेवां ॥ ९ ॥ शोषणं ॥ आसमंतात् भासनशीलाः ॥ अचने प्राण्यतेऽनया ॥ महती राजिः पत्तिरेवां ॥ सिद्धिरेव सिद्धिरेषामस्ति ॥ रोदधंति ॥ १० ॥ विद्यां गुटिकां जनादिकां धरति ॥ अक्षुस्तर
नि ॥ यक्षतेऽः कामरूपो वा शिरा यस्तु ॥ रक्षन्ते भ्योऽसूनु ॥ गन्धसौरभं अर्चति गच्छति ॥ गान्धर्मेषां वा ॥

वानुदक्षोवसुःसयःकालःजातोभूतिःकुरुः॥
पुरुखाभाइवाध्वविष्वदेवादशस्मृताः॥२॥

कुस्तितांनराः अश्वमुखत्वात्॥ पिशितमन्त्रानि॥ पुष्ट्यं कुस्तिनं कायतिशब्दायने॥ सिद्धोऽग्निमादिगुणेपेनोविश्वावसुप्रभृतिः॥ इष्टं प्राप्नोतिभूतः॥ ११॥ असंति देवान्॥ पूर्ववत्ते देवाश्च॥ एते हि
पूर्वं देवा आसन् अन्त्यायादिव भूदण्ड इति भावः॥ सुराद्विबंति॥ १२॥ सर्वजानानि॥ शोभनं गतं ज्ञानमस्य सुहृद अपुनरा हतयेवा॥ सुखेन संसाराकृतः इति वा॥ प्रशस्ता

कः। मुनीन्द्रः श्रीधनः शास्ता मुनिः शाक्यमुनिस्तु यः॥ १४ ॥ स शाक्यसिंहः सर्वार्थसिद्धः शोद्धः

शाक्यसिंहश्च॥सर्वार्थेषुसिद्धोनिष्कलः॥सर्वार्थैःसिद्धोऽस्यवा॥शुद्धौदनोऽस्यशुद्धोदनोराजातस्यापत्यं॥

वदिरस्य॥ बुधने व्याधिभिः॥ धर्मराजने॥ धर्मस्य राजावा॥ यथा गतास्ते मुनयः शिवाकृतिं तथा गतः सोऽपि तथा तथा गतः॥ यथा पुनरावृत्तिर्न भवती तथा तेन प्रकारेण गत इति वा॥ समंतात् सर्वतः पुराणसंभवतो ज्ञानसंभारत
अमदः श्रेष्ठः॥ समन्तात्संपूर्णो भद्रमस्य वा॥ भगवत्प्राप्तिः॥ मारका मंजयति॥ लेशादिभारं जयति वा॥ तपसा लोको भुवनं जयति॥ लोकान् जयति उपवासयति वा॥ जयति जिनाति भवाभवं॥ १३॥ दिव्यं वक्ष्ये दिव्यं श्रोत्रं
परवित्तज्ञानं पूर्वनिष्ठासंनुस्मृतिराज्ञानं विषयमनकायव्यूहादिलक्षणां गीतिष्वभिज्ञा आश्रयज्ञानशक्तयोऽप्य॥ षट्सु दानशीलक्षेत्रीयध्यानप्रज्ञासु अभिज्ञा आश्रयज्ञानमस्य वा॥ यत्र वलान्य

स्वासेनि॥ दानश्रीलक्ष्मणीयः क्षानप्रज्ञावला निव ।
 उभायः प्रणिधिर्नन्दरावुद्रवला निवै॥ अद्यैर्विज्ञा
 नाद्वैतवदगवदपं सत्यवादितादा॥ सत्याविनयनि

गौतमवैश्वस्यकपिलस्यायंशिष्यः॥गौतमःगौतमस्यैवशिष्योवा॥सर्ववैश्वानरादर्कवैश्वः॥मायादेव्याःसुतः॥१५॥हंहयतिप्रजावा॥आत्मनाभवति॥सुखंराज्यंश्रेष्ठःप्रथमजः॥परमेस्थानेतिष्ठति॥नीकेपि
तद्वत्प्रजापतीनांमिता॥हिरण्यभारुंत्यभवत्वात्॥लोकस्यत्रमुद्वेगमुवेनस्यईशः॥स्वयमात्मनाभवति॥देव्याःसुतः॥१६॥सर्वदक्षाति॥विद्वानाभिकमलजन्मादनुयोनिः॥कामक्रोधा
हंहतिस्थूलोभवति॥२॥

राधाकसोदियसेशः॥ रादीजेरुपुत्रोनृतादं॥
नानाप्रक्षापयंतःनायातभ्याधदःस्त्रीभावाप्रशस्ताःकु
देवाःननुसाकेसिनंदेतानवा॥ कथारश्चकैल्य
शीमुज्ज्वीतोत्थास्य॥ केर्षोंवनिवापूषिमासहिवदिता
दाजाद्यभीक्षरानगादी

नमो न

स्वतो भवति॥ अवयवलक्षणाया आयतन्वात्-पुरादरीके पुरादरीकपत्रे इवाक्षिणी अस्मि॥ अनेन किंलपूर्वशिवाय सहस्रपुरादरीको वलिरुपनीतस्तत्र तेनैवं-किंजातुमपहतं-अतोऽनेन स्वचक्षरे कमुत्पाश पुरादरी
कस्यानेकतमेन च महिस्तोत्रे॥ यद्वा-अक्षेष्टिन्द्रियेषु दृश्यतेऽक्षिणात्तुपेराणुभूयतेऽक्षः परमात्मा त्रैलोक्यः सर्वेन्द्रियाणां मधिस्थाने स्पर्धः॥ इत्पुरादरीक मध्ये परमात्मा रूपेण स्थितत्वात्॥ आलोहित
त्वात् पुरादरीकं कप्पासंवा नरकदिलवनमिवाक्षिणी अस्मि॥ गभुवं विन्दवान्-महद्दृष्टौ गोवर्द्धनमुत्पाद्य गोकुलमनेन रक्षितमिति वास्तुतौ गोक्षाधिपत्यमस्मै दत्तं वा॥ गरुडो ध्वजविह
विभक्तः श्रीवत्सः सार्वभौमः पद्मनाभः मधुरिर्वसुदेवः स्रिवि
वित्तः श्रीशुक्रो वलः मत्पुत्रश्च लक्ष्मणः श्रीनारायणः
वित्तः श्रीवत्सः सार्वभौमः पद्मनाभः मधुरिर्वसुदेवः स्रिवि
वित्तः श्रीशुक्रो वलः मत्पुत्रश्च लक्ष्मणः श्रीनारायणः

केशवः स्वभूः॥ देवपारिः पुरादरीकाक्षौ गोविन्दौ गरुडध्वजः॥ १९ ॥ पीताम्बरौऽच्युतः शाङ्गी विष्वक्सेनौ॥
अनुजन्वात् इत्युपगत इत्युपेन्द्रः॥ उपगत इत्योऽस्य वा-इत्युलोकादप्युपरिलोके वर्तमानत्वात्-उपेन्द्रः॥
जनार्दनः॥ उपेन्द्र इन्द्रावरजश्चक्रपाणिश्चतुर्भुजः॥ २० ॥ पद्मनाभो मधुरिर्वसुदेवः स्रिवि
वल्लिवं वनार्थं भूयो मस्वर्गेषु त्रयो विक्रमाः प्रादप्यासा अस्मिन्नविक्रमः॥ श्रीरोना मया दत्तौ वसुदेवपिता तच्च राजत्वाच्चौरिः॥
क्रमः॥ देवकीनन्दनः शौरिः श्रीपतिः पुरुषोत्तमः॥ २१ ॥ वनमाली वलिध्वंसी कंसारा
निरधोक्षजः॥ विश्वम्भरः कैठभजिद्विधुः श्रीवत्सलाञ्छनः॥ २२ ॥ वसुदेवोऽस्य जनकः स ए
श्रीवत्सोपि-एकं नामः॥

मस्य॥ १९ ॥ कदापि कुतोपि न च्युतः॥ निजपदान्तालिच्युतं सवल्लनमस्य वा॥ शृंगस्य विकारः बाहुस्तद्विद्योमात्॥ विश्ववी सर्वतोऽश्वती सेनाऽस्य-विश्वकर्षव्यापि सेनाऽस्य वा॥ जनाः समुद्रस्थदेवभेदा
लोषामर्दनो हिंसकः॥ इत्यस्याऽवरं जातोऽनुजन्वात्॥ २० ॥ २१ ॥ वनं वनपुष्पान्तमाला अस्मिन्नि-सपत्न्यवपुष्पगुथिता स्वकवेन मालाया-आप्रादप्यंया माला-वनमालेति सामाना इति वा-अक्षमिन्द्रिये अ
धरमिन्द्रियं प्रादोताभ्यां जातः॥ अधोक्षणा मिन्द्रियाणां जायते प्रत्यक्षी भवति वा-अक्षजं ज्ञानमधोऽस्य वा-अक्षादिन्द्रियाज्ज्ञाना अधजाः प्राणिनः तेऽधः कक्षो यस्माद्वा-अधीनक्षीयने जातु-वा॥

नमो विष्णवे नमो भगवते वासुदेवाय ॥ न विद्या मे दया यस्मात्तोऽ
नमो देहे नमो शरीराय देहभ्रंशयोगादि निवृत्त्या नमसा
उग्रो मोक्षोद्दण्डप्रदा प्रथमस्तुरस्या रतैः पतिभिः ।

मयैव शान्तिः॥सिरोहलं॥कलिंदपुष्पाज्जातवालीन्द्रीधनुना तस्याभेदनः॥वल्लयोगात्॥मदयति॥मनोमथ्रानि॥प्रियतेऽनेन॥विरहितां मारयति वा॥प्रहृष्टं वल्गुमस्य॥मत्स्यजानित्वान्न कर एवमीनः स स
वकेतनमस्य॥२५॥कैवल्याणि प्रवान्-कंबुस्त्रानंदर्पितवान्वायद्य-कमवशंकृतायां कंदर्पेऽस्य॥दर्पयति॥अविशमानमंगमस्त्याका मय ते काम्यतेऽनेन वा॥उन्मादनस्ताप नश्च शोषरा संभ
रालथा संमोहनश्च कामस्य पंचवाराणाः प्रकीर्तिताः॥एते पंचवारा अस्य॥पंचवेन्द्रियार्थाः शरा अस्यावा॥स्मरयति उक्तराठयति स्मारयतेऽनेन वा॥संवरणं संवरो दैन्यस्तस्यारिः संहरतो त्याछादयति

संवरः॥ देव्यानां शंका न्या रां दृशी नि॥ ब्रह्मा र हूये
राभन सिजा यने मन सिजः॥ मनोजः॥ कुसुशानीष
वीऽस्या॥

श्रीभक्तेश्वरानस्यवा अभिरामत्वात्॥२९॥ कौष्ठिकीनामोदने सदा जययोगात्॥ कुम्भकोविदस्तस्मे यं वा॥ कुम्भको जाता॥ देवास्त्वन्तर्गतानि॥ नन्दयन्ति देवान्॥ कौस्तोभते कुस्तोभो विष्णुस्तस्मे यं॥ कुम्भ
कुस्तोभते कुस्तोभो विष्णुस्तस्मे यं॥ कुम्भको जाता॥ देवास्त्वन्तर्गतानि॥ नन्दयन्ति देवान्॥ कौस्तोभते कुस्तोभो विष्णुस्तस्मे यं॥ कुम्भ
कुस्तोभते कुस्तोभो विष्णुस्तस्मे यं॥ कुम्भको जाता॥ देवास्त्वन्तर्गतानि॥ नन्दयन्ति देवान्॥ कौस्तोभते कुस्तोभो विष्णुस्तस्मे यं॥ कुम्भ

कनककोट्यात्सुखीभनं परीक्षोऽस्य ॥ शंकराणां भवते प्राप्नोति ॥ शंकराणां भवत्यस्मान्वा ॥ पालयामि प्रहस्यमात्मानं ॥ जामि वयं हृदये ॥ अनेषां च प्रतिरेवाहं तस्मात्प्रपत्तिः स्मृतः ॥ विष्णुर्भुवः प्रमथे
पिपभुः प्रसादिनिभसः ॥ प्रष्टुनां प्रमथानां पतिः ॥ प्रष्टुनां सुरनरतिरिक्तां पतिः ॥ तिर्थकजातो पशुः प्रोक्तः सर्वत्र ॥ तिष्ठेत्सर्वत्र ॥ ३१ ॥ ईशितुं श्रीलनस्य ईसे एवाहमर्थः नवमासीशने परः ॥ दद्यामि

शिवं कल्याणं तद्योगात् ॥ लोकानां शिवकारित्वाद्या शिवः ॥

कारेजरः ११

^{गुरुडयानामर} ^३ ^{३१} ^{३२} ^{३३} ^{३४} ^{३५} ^{३६} ^{३७} ^{३८} ^{३९} ^{४०} ^{४१} ^{४२} ^{४३} ^{४४} ^{४५} ^{४६} ^{४७} ^{४८} ^{४९} ^{५०} ^{५१} ^{५२} ^{५३} ^{५४} ^{५५} ^{५६} ^{५७} ^{५८} ^{५९} ^{६०} ^{६१} ^{६२} ^{६३} ^{६४} ^{६५} ^{६६} ^{६७} ^{६८} ^{६९} ^{७०} ^{७१} ^{७२} ^{७३} ^{७४} ^{७५} ^{७६} ^{७७} ^{७८} ^{७९} ^{८०} ^{८१} ^{८२} ^{८३} ^{८४} ^{८५} ^{८६} ^{८७} ^{८८} ^{८९} ^{९०} ^{९१} ^{९२} ^{९३} ^{९४} ^{९५} ^{९६} ^{९७} ^{९८} ^{९९} ^{१००} ^{१०१} ^{१०२} ^{१०३} ^{१०४} ^{१०५} ^{१०६} ^{१०७} ^{१०८} ^{१०९} ^{११०} ^{१११} ^{११२} ^{११३} ^{११४} ^{११५} ^{११६} ^{११७} ^{११८} ^{११९} ^{१२०} ^{१२१} ^{१२२} ^{१२३} ^{१२४} ^{१२५} ^{१२६} ^{१२७} ^{१२८} ^{१२९} ^{१३०} ^{१३१} ^{१३२} ^{१३३} ^{१३४} ^{१३५} ^{१३६} ^{१३७} ^{१३८} ^{१३९} ^{१४०} ^{१४१} ^{१४२} ^{१४३} ^{१४४} ^{१४५} ^{१४६} ^{१४७} ^{१४८} ^{१४९} ^{१५०} ^{१५१} ^{१५२} ^{१५३} ^{१५४} ^{१५५} ^{१५६} ^{१५७} ^{१५८} ^{१५९} ^{१६०} ^{१६१} ^{१६२} ^{१६३} ^{१६४} ^{१६५} ^{१६६} ^{१६७} ^{१६८} ^{१६९} ^{१७०} ^{१७१} ^{१७२} ^{१७३} ^{१७४} ^{१७५} ^{१७६} ^{१७७} ^{१७८} ^{१७९} ^{१८०} ^{१८१} ^{१८२} ^{१८३} ^{१८४} ^{१८५} ^{१८६} ^{१८७} ^{१८८} ^{१८९} ^{१९०} ^{१९१} ^{१९२} ^{१९३} ^{१९४} ^{१९५} ^{१९६} ^{१९७} ^{१९८} ^{१९९} ^{२००} ^{२०१} ^{२०२} ^{२०३} ^{२०४} ^{२०५} ^{२०६} ^{२०७} ^{२०८} ^{२०९} ^{२१०} ^{२११} ^{२१२} ^{२१३} ^{२१४} ^{२१५} ^{२१६} ^{२१७} ^{२१८} ^{२१९} ^{२२०} ^{२२१} ^{२२२} ^{२२३} ^{२२४} ^{२२५} ^{२२६} ^{२२७} ^{२२८} ^{२२९} ^{२३०} ^{२३१} ^{२३२} ^{२३३} ^{२३४} ^{२३५} ^{२३६} ^{२३७} ^{२३८} ^{२३९} ^{२४०} ^{२४१} ^{२४२} ^{२४३} ^{२४४} ^{२४५} ^{२४६} ^{२४७} ^{२४८} ^{२४९} ^{२५०} ^{२५१} ^{२५२} ^{२५३} ^{२५४} ^{२५५} ^{२५६} ^{२५७} ^{२५८} ^{२५९} ^{२६०} ^{२६१} ^{२६२} ^{२६३} ^{२६४} ^{२६५} ^{२६६} ^{२६७} ^{२६८} ^{२६९} ^{२७०} ^{२७१} ^{२७२} ^{२७३} ^{२७४} ^{२७५} ^{२७६} ^{२७७} ^{२७८} ^{२७९} ^{२८०} ^{२८१} ^{२८२} ^{२८३} ^{२८४} ^{२८५} ^{२८६} ^{२८७} ^{२८८} ^{२८९} ^{२९०} ^{२९१} ^{२९२} ^{२९३} ^{२९४} ^{२९५} ^{२९६} ^{२९७} ^{२९८} ^{२९९} ^{३००} ^{३०१} ^{३०२} ^{३०३} ^{३०४} ^{३०५} ^{३०६} ^{३०७} ^{३०८} ^{३०९} ^{३१०} ^{३११} ^{३१२} ^{३१३} ^{३१४} ^{३१५} ^{३१६} ^{३१७} ^{३१८} ^{३१९} ^{३२०} ^{३२१} ^{३२२} ^{३२३} ^{३२४} ^{३२५} ^{३२६} ^{३२७} ^{३२८} ^{३२९} ^{३३०} ^{३३१} ^{३३२} ^{३३३} ^{३३४} ^{३३५} ^{३३६} ^{३३७} ^{३३८} ^{३३९} ^{३४०} ^{३४१} ^{३४२} ^{३४३} ^{३४४} ^{३४५} ^{३४६} ^{३४७} ^{३४८} ^{३४९} ^{३५०} ^{३५१} ^{३५२} ^{३५३} ^{३५४} ^{३५५} ^{३५६} ^{३५७} ^{३५८} ^{३५९} ^{३६०} ^{३६१} ^{३६२} ^{३६३} ^{३६४} ^{३६५} ^{३६६} ^{३६७} ^{३६८} ^{३६९} ^{३७०} ^{३७१} ^{३७२} ^{३७३} ^{३७४} ^{३७५} ^{३७६} ^{३७७} ^{३७८} ^{३७९} ^{३८०} ^{३८१} ^{३८२} ^{३८३} ^{३८४} ^{३८५} ^{३८६} ^{३८७} ^{३८८} ^{३८९} ^{३९०} ^{३९१} ^{३९२} ^{३९३} ^{३९४} ^{३९५} ^{३९६} ^{३९७} ^{३९८} ^{३९९} ^{४००} ^{४०१} ^{४०२} ^{४०३} ^{४०४} ^{४०५} ^{४०६} ^{४०७} ^{४०८} ^{४०९} ^{४१०} ^{४११} ^{४१२} ^{४१३} ^{४१४} ^{४१५} ^{४१६} ^{४१७} ^{४१८} ^{४१९} ^{४२०} ^{४२१} ^{४२२} ^{४२३} ^{४२४} ^{४२५} ^{४२६} ^{४२७} ^{४२८} ^{४२९} ^{४३०} ^{४३१} ^{४३२} ^{४३३} ^{४३४} ^{४३५} ^{४३६} ^{४३७} ^{४३८} ^{४३९} ^{४४०} ^{४४१} ^{४४२} ^{४४३} ^{४४४} ^{४४५} ^{४४६} ^{४४७} ^{४४८} ^{४४९} ^{४५०} ^{४५१} ^{४५२} ^{४५३} ^{४५४} ^{४५५} ^{४५६} ^{४५७} ^{४५८} ^{४५९} ^{४६०} ^{४६१} ^{४६२} ^{४६३} ^{४६४} ^{४६५} ^{४६६} ^{४६७} ^{४६८} ^{४६९} ^{४७०} ^{४७१} ^{४७२} ^{४७३} ^{४७४} ^{४७५} ^{४७६} ^{४७७} ^{४७८} ^{४७९} ^{४८०} ^{४८१} ^{४८२} ^{४८३} ^{४८४} ^{४८५} ^{४८६} ^{४८७} ^{४८८} ^{४८९} ^{४९०} ^{४९१} ^{४९२} ^{४९३} ^{४९४} ^{४९५} ^{४९६} ^{४९७} ^{४९८} ^{४९९} ^{५००} ^{५०१} ^{५०२} ^{५०३} ^{५०४} ^{५०५} ^{५०६} ^{५०७} ^{५०८} ^{५०९} ^{५१०} ^{५११} ^{५१२} ^{५१३} ^{५१४} ^{५१५} ^{५१६} ^{५१७} ^{५१८} ^{५१९} ^{५२०} ^{५२१} ^{५२२} ^{५२३} ^{५२४} ^{५२५} ^{५२६} ^{५२७} ^{५२८} ^{५२९} ^{५३०} ^{५३१} ^{५३२} ^{५३३} ^{५३४} ^{५३५} ^{५३६} ^{५३७} ^{५३८} ^{५३९} ^{५४०} ^{५४१} ^{५४२} ^{५४३} ^{५४४} ^{५४५} ^{५४६} ^{५४७} ^{५४८} ^{५४९} ^{५५०} ^{५५१} ^{५५२} ^{५५३} ^{५५४} ^{५५५} ^{५५६} ^{५५७} ^{५५८} ^{५५९} ^{५६०} ^{५६१} ^{५६२} ^{५६३} ^{५६४} ^{५६५} ^{५६६} ^{५६७} ^{५६८} ^{५६९} ^{५७०} ^{५७१} ^{५७२} ^{५७३} ^{५७४} ^{५७५} ^{५७६} ^{५७७} ^{५७८} ^{५७९} ^{५८०} ^{५८१} ^{५८२} ^{५८३} ^{५८४} ^{५८५} ^{५८६} ^{५८७} ^{५८८} ^{५८९} ^{५९०} ^{५९१} ^{५९२} ^{५९३} ^{५९४} ^{५९५} ^{५९६} ^{५९७} ^{५९८} ^{५९९} ^{६००} ^{६०१} ^{६०२} ^{६०३} ^{६०४} ^{६०५} ^{६०६} ^{६०७} ^{६०८} ^{६०९} ^{६१०} ^{६११} ^{६१२} ^{६१३} ^{६१४} ^{६१५} ^{६१६} ^{६१७} ^{६१८} ^{६१९} ^{६२०} ^{६२१} ^{६२२} ^{६२३} ^{६२४} ^{६२५} ^{६२६} ^{६२७} ^{६२८} ^{६२९} ^{६३०} ^{६३१} ^{६३२} ^{६३३} ^{६३४} ^{६३५} ^{६३६} ^{६३७} ^{६३८} ^{६३९} ^{६४०} ^{६४१} ^{६४२} ^{६४३} ^{६४४} ^{६४५} ^{६४६} ^{६४७} ^{६४८} ^{६४९} ^{६५०} ^{६५१} ^{६५२} ^{६५३} ^{६५४} ^{६५५} ^{६५६} ^{६५७} ^{६५८} ^{६५९} ^{६६०} ^{६६१} ^{६६२} ^{६६३} ^{६६४} ^{६६५} ^{६६६} ^{६६७} ^{६६८} ^{६६९} ^{६७०} ^{६७१} ^{६७२} ^{६७३} ^{६७४} ^{६७५} ^{६७६} ^{६७७} ^{६७८} ^{६७९} ^{६८०} ^{६८१} ^{६८२} ^{६८३} ^{६८४} ^{६८५} ^{६८६} ^{६८७} ^{६८८} ^{६८९} ^{६९०} ^{६९१} ^{६९२} ^{६९३} ^{६९४} ^{६९५} ^{६९६} ^{६९७} ^{६९८} ^{६९९} ^{७००} ^{७०१} ^{७०२} ^{७०३} ^{७०४} ^{७०५} ^{७०६} ^{७०७} ^{७०८} ^{७०९} ^{७१०} ^{७११} ^{७१२} ^{७१३} ^{७१४} ^{७१५} ^{७१६} ^{७१७} ^{७१८} ^{७१९} ^{७२०} ^{७२१} ^{७२२} ^{७२३} ^{७२४} ^{७२५} ^{७२६} ^{७२७} ^{७२८} ^{७२९} ^{७३०} ^{७३१} ^{७३२} ^{७३३} ^{७३४} ^{७३५} ^{७३६} ^{७३७} ^{७३८} ^{७३९} ^{७४०} ^{७४१} ^{७४२} ^{७४३} ^{७४४} ^{७४५} ^{७४६} ^{७४७} ^{७४८} ^{७४९} ^{७५०} ^{७५१} ^{७५२} ^{७५३} ^{७५४} ^{७५५} ^{७५६} ^{७५७} ^{७५८} ^{७५९} ^{७६०} ^{७६१} ^{७६२} ^{७६३} ^{७६४} ^{७६५} ^{७६६} ^{७६७} ^{७६८} ^{७६९} ^{७७०} ^{७७१} ^{७७२} ^{७७३} ^{७७४} ^{७७५} ^{७७६} ^{७७७} ^{७७८} ^{७७९} ^{७८०} ^{७८१} ^{७८२} ^{७८३} ^{७८४} ^{७८५} ^{७८६} ^{७८७} ^{७८८} ^{७८९} ^{७९०} ^{७९१} ^{७९२} ^{७९३} ^{७९४} ^{७९५} ^{७९६} ^{७९७} ^{७९८} ^{७९९} ^{८००} ^{८०१} ^{८०२} ^{८०३} ^{८०४} ^{८०५} ^{८०६} ^{८०७} ^{८०८} ^{८०९} ^{८१०} ^{८११} ^{८१२} ^{८१३} ^{८१४} ^{८१५} ^{८१६} ^{८१७} ^{८१८} ^{८१९} ^{८२०} ^{८२१} ^{८२२} ^{८२३} ^{८२४} ^{८२५} ^{८२६} ^{८२७} ^{८२८} ^{८२९} ^{८३०} ^{८३१} ^{८३२} ^{८३३} ^{८३४} ^{८३५} ^{८३६} ^{८३७} ^{८३८} ^{८३९} ^{८४०} ^{८४१} ^{८४२} ^{८४३} ^{८४४} ^{८४५} ^{८४६} ^{८४७} ^{८४८} ^{८४९} ^{८५०} ^{८५१} ^{८५२} ^{८५३} ^{८५४} ^{८५५} ^{८५६} ^{८५७} ^{८५८} ^{८५९} ^{८६०} ^{८६१} ^{८६२} ^{८६३} ^{८६४} ^{८६५} ^{८६६} ^{८६७} ^{८६८} ^{८६९} ^{८७०} ^{८७१} ^{८७२} ^{८७३} ^{८७४} ^{८७५} ^{८७६} ^{८७७} ^{८७८} ^{८७९} ^{८८०} ^{८८१} ^{८८२} ^{८८३} ^{८८४} ^{८८५} ^{८८६} ^{८८७} ^{८८८} ^{८८९} ^{८९०} ^{८९१} ^{८९२} ^{८९३} ^{८९४} ^{८९५} ^{८९६} ^{८९७} ^{८९८} ^{८९९} ^{९००} ^{९०१} ^{९०२} ^{९०३} ^{९०४} ^{९०५} ^{९०६} ^{९०७} ^{९०८} ^{९०९} ^{९१०} ^{९११} ^{९१२} ^{९१३} ^{९१४} ^{९१५} ^{९१६} ^{९१७} ^{९१८} ^{९१९} ^{९२०} ^{९२१} ^{९२२} ^{९२३} ^{९२४} ^{९२५} ^{९२६} ^{९२७} ^{९२८} ^{९२९} ^{९३०} ^{९३१} ^{९३२} ^{९३३} ^{९३४} ^{९३५} ^{९३६} ^{९३७} ^{९३८} ^{९३९} ^{९४०} ^{९४१} ^{९४२} ^{९४३} ^{९४४} ^{९४५} ^{९४६} ^{९४७} ^{९४८} ^{९४९} ^{९५०} ^{९५१} ^{९५२} ^{९५३} ^{९५४} ^{९५५} ^{९५६} ^{९५७} ^{९५८} ^{९५९} ^{९६०} ^{९६१} ^{९६२} ^{९६३} ^{९६४} ^{९६५} ^{९६६} ^{९६७} ^{९६८} ^{९६९} ^{९७०} ^{९७१} ^{९७२} ^{९७३} ^{९७४} ^{९७५} ^{९७६} ^{९७७} ^{९७८} ^{९७९} ^{९८०} ^{९८१} ^{९८२} ^{९८३} ^{९८४} ^{९८५} ^{९८६} ^{९८७} ^{९८८} ^{९८९} ^{९९०} ^{९९१} ^{९९२} ^{९९३} ^{९९४} ^{९९५} ^{९९६} ^{९९७} ^{९९८} ^{९९९} ^{१०००}

धः सुपर्णः पन्नगाशनः शम्भूरीशः पशुपतिः शिवः श्रुती महेश्वरः ॥ ३१ ॥ ईश्वरः शर्व ईशानः शङ्करः
शर्व हिंसायामित्यतः प्रवर्गताः प्रवर्गता वित्यनोवा च वयोर्भेदान् पवाञ्च विसर्वापि सर्वस्तु शर्वो भगवान् शंभुः कालंजरः शिव इति नामनिधानात् १

रश्मि शैखरः भूतेशः खण्डपरशुगिरीशो गिरिशो मृडः ॥ ३२ ॥ मृत्युञ्जयः कृतिवासाः पिनाः
गिरिशयत्वेनास्याति लोमादित्वाहः गिरिश इति उभयो गेन तनुं करोवा १

वीपमथाधिपः उग्रः कपर्दश्चीकराठः शितिकराठः कपालभृत् ॥ ३३ ॥ वामदेवो महादेवो
नीलं येन ममागंतुः व

उसस्वीधनेमानिषेधे॥अवतिरक्षत्वापद्मइति॥कविस्तुत्येवमेश्वरस्यमालक्ष्मीरितिवाउभा॥नविधनेप्रतीमाहरोऽस्याः॥दुःखेनगम्यतेज्ञायतेऽसाविति॥जगन्मातृत्वादमेकापि॥विधानादि
 हातांतायकोविगतोतायकोनियंताऽस्याः॥द्वयोर्मोत्रोपत्तां॥दुर्गयावाच्ययापालितत्वात्-यद्यो-सितीरहितोतातोहलित्तिरसिचो जितःइत्यतोहलित्तिवाम्यापालितः॥४०॥ताताताता
 त्वातिनदंतत्वादेकदंतः॥हेशंकरेश्वरनेनमन्त्रेवात्यो॥हेप्रभूहेरमनेश्वरायनेइतिवा॥यद्वाहेशिवसोम्यारमनेश्वरायने॥कृतिकानामानिपत्नीनांघत्तामने॥४१॥

कालीहैमवतीश्वरा॥शिवाभवानीरुद्राणीसर्वानीसर्वमङ्गला॥ ३९ ॥अपर्णापार्वतीदुर्गार

१७ पार्वतीयनाम

मृडानीवरिउकाश्विका॥विनायकेविघ्नराजद्वेमातुरंगराधिपाः॥ ४० ॥अप्येकदंतहेर

श्रीगणेशायनाम

म्वलम्बोदरंगजाननाः॥कार्तिकेयोमहासेनःशरजन्मोषडाननः॥ ४१ ॥पार्वतीनन्दनःस्व

न्दःसेनानीरनिभूगुरुः॥वाङ्मलेयंसारकजिद्विशारवःशिखिवाहनः॥ ४२ ॥धारमातुरः

षयतिदैत्यान्॥स्कन्दतिगदतिदैत्यानिनिवा॥गुहतिरक्षतिसेनां॥सेनानयनिप्राप्नोति॥वङ्मलाःकृतिकास्तासामप्रत्यं॥विशारवानक्षत्रेणयुक्तःकालः॥विशारवाशो जातः॥ ४२ ॥
 पुराकिलतारकोपभूतदेवरक्षार्थंशिवेनानिरूपस्ववीजंवेदिसुखेक्षितेनासुखनिकासुखिप्रताश्वदेवाक्षरवतंप्रविश्यप्रकृताःतेनाग्निभूः॥कुसितोमारोयस्योतिकुमारःकुमारो
 षपदयोः॥कोमारयतिदुष्टगन्वा॥यत्तु-ब्रह्मचारित्वाकुमारइतिस्लामिनोक्तम्-तन्न-ज्ञातकतोरूपती-देवसेनेनियामुता॥सामहेत्येवमर्थः॥भार्योत्वेनोपपादिता॥उदीर्त्तसेनापतये-म

व

शक्तिधरः॥कुमारकीडया-यस्मात्कीडसिसौमर्थःकुमारस्तेनकीर्तितइतिवायुपुराणी॥सप्तवालत्वाद्वा॥कौनमसुरं पर्वतंवाद्योयति॥इत्यतिप्रमेश्वर्यकरेति॥मरुतो देवा अनुयन्तेनास्थसंनि॥मन्त्रे
 पुष्पते॥वेवेष्टिव्याघ्रोतिविष्ट-व्यापकमोजोऽस्म॥पाकंष्ट्रभानरंशसितवान्॥ ४३ ॥द्वेभ्यःश्रुतोतिद्विप्रजीजीवीत्यर्थः॥द्वेष्ट्रहस्यतिश्रुतिवा-द्वेष्ट्रभवतीअस्यवा॥नासीनाअग्रेसरालेक्षीभनाअस्य

कुमारयानाम १०

शक्तिधरःकुमारःकौश्यदारणाः॥इन्द्रोमरुत्वान्नघवाविडोजाः॥पाकशासनः॥ ४३ ॥द्वेष्ट्रश्रवाःसु

नासीरःपुरुहूतःपुरन्दरः॥जिह्मर्त्तखर्षभःशक्रःज्ञातमन्त्रुर्दिवस्पतिः॥ ४४ ॥सूत्रामागोत्रः

भिद्विजीवासवोद्वतहावृषा॥वास्तोष्पतिःसुरपतिर्वलारतिः॥शचीपतिः॥ ४५ ॥जम्भभेदीहरि

हयःखारासुमुचिसूदनः॥संकन्दनोदुश्चवनस्तारषारोमघवाहनः॥ ४६ ॥आखराउलःस

इत्येहिमेद्यानादिप्रवर्षतीत्यागमः॥मेद्यानवाहयतिवालयतिवा॥ ४६ ॥आखराउलःखरीन-खड्गखड्गिभेदने॥

तत्रसुनोवायुःश्रीरःसूर्यःतौअस्यस्तः॥आशुनोश्रीरोयस्यावा॥युद्धेपुरुनास्ताऽसुरेणआकृतः॥पुरुप्रचुरंरुतमाह्वानंयतेइत्यवा॥पुराणपरीतांक्षारयति॥जयनशीलः॥लेलेषुदेवेषुअघमः॥शक्रः॥लेखोऽयंअ
 घमइवेतिवा॥शक्तोत्यनिशयेनजेतुंशत्रुः॥ज्ञातमन्त्रोयागाअस्या॥ ४४ ॥सुष्टुत्रायतेभुवनं॥गोत्रा-रेनपक्षभेदादिनन्निवेसुनिरत्नानिदू-न्यस्यसंनि॥वास्तोः॥हृक्षेत्रस्पतिरधिकारुत्वात्॥
 त्वक्रेत्रावालोमानिसुवर्णभाजियस्यानुःहरिःसवर्णोऽश्वस्तपीतकीषेयसप्रभइतिशालिहोत्रे॥खःखर्गोराजते॥नभुनतिनमुचिसंखदीतवान्॥संकन्दयतिदैवद्वीः॥दिनिगुर्भसंकन्दितवान्वा॥द्वार
 हरिर्हयोऽस्य

वसोरपन्नेवावर्षति॥२

शिवनाय सुदुतेइतिवायुपुराणी

शक्तिधरःकुमारःकौश्यदारणाः॥इन्द्रोमरुत्वान्नघवाविडोजाः॥पाकशासनः॥ ४३ ॥द्वेष्ट्रश्रवाःसु
 नासीरःपुरुहूतःपुरन्दरः॥जिह्मर्त्तखर्षभःशक्रःज्ञातमन्त्रुर्दिवस्पतिः॥ ४४ ॥सूत्रामागोत्रः
 भिद्विजीवासवोद्वतहावृषा॥वास्तोष्पतिःसुरपतिर्वलारतिः॥शचीपतिः॥ ४५ ॥जम्भभेदीहरि
 हयःखारासुमुचिसूदनः॥संकन्दनोदुश्चवनस्तारषारोमघवाहनः॥ ४६ ॥आखराउलःस

समवेति॥ अमराः सत्यस्यो॥ ४॥ उच्चैः श्रवसी अत्य॥ उच्चैः श्रुतातिवा॥ मन्तं गतिमन्तं लाति॥ मन्तं स्यापयवा॥ पशुतादेवयन्तः पताका अत्र सं नि॥ विज येतो विद्वन्ः अद्व॥ ४८॥ ऐरावतको भ॥ रतः ॥ १५॥ रावतीकृपाजाऽनमया पुलह॥ इन्द्रया नाम ३५॥ इन्द्रया कला ३॥ लोकोमीव १॥ शवीः १॥ इन्द्रया देशः स्वर्गः ३॥ इन्द्रया संल १॥ इन्द्रया सारथिः ३॥

हृषाक्षः अभुभातस्पतु प्रिया॥ पुलोमजा शंवीड्याणीनगरीत्वमरावती॥ ४०॥ हयं उच्चैः श्रवाः सुतो मा

तलिर्नन्दनं वनं॥ स्पात्पसा दो वैजयन्तो जयन्तः पाकशासनि॥ ४६॥ ऐरावतोऽभुमातङ्गे रावणाऽधु

मुवल्लभाः॥ हादिनी वज्रमस्त्री स्पात्कुलित्रां भिदुरं पविः॥ ४९॥ शतकोटिः स्वरुः शम्भो दम्भो लिर्

शनिर्द्वयोः॥ वीमयानं विमानोऽस्त्री नारदशः सुरर्षयः॥ ५०॥ स्पात्सुधर्मा देवसभा प्रीयूषममृतं

प्रियातया संभृतत्वा द्वा॥ इरावत्या भूतपुत्रः स्यात्ते ऐरावतस्तन इत्या गमः॥ अभासलो मातंगः॥ ऐरावत एव ऐरावतेः॥ अभुमोर्वल्लभः॥ हादमवदपं हाद अवा तैत्रा द्या॥ हादः स्फूर्जथुरस्या स्तिवा॥ वज्रतिजा विव नपनिहन्ते॥ संपाकुल्यति स्पाकुलिर्हस्ती भुजाकुल इति त्रिकार उच्यते॥ कुलो हस्तिनेवा॥ कुलिनः पर्वतान् वप्रतिपक्षं द्यनेन नूकरोतिवा॥ कुलितं लिशानि तक्षणेतिवा॥ भेदनशीलत्वात्॥ पुनानि॥ ४२॥ शतानि द्वा शतानि कोट्यो धारा अस्या॥ शतं वहाः कोते यो अस्तिवा॥ स्वरपुता पयति दैत्यान्॥ शोभनाय हृषिभार अस्मवा व्रजः॥ शयतीति शम्भः॥ शशुभमस्या स्ति॥ दम्भा पातो ह्री यते शेषयनि॥ दम्भो अतिवेदयाव पा१

नम्रियन्तेऽनेन॥ अविद्यमानं मृतं मरणा मनेनवा॥ सुखेन धीयते पीयते॥ सुहृदधाति पुष्ट्याति शरीरं वा॥ मन्दमकिनुं गंतुं शीलमस्याः॥ मन्दमकत्यवशं वा॥ अरथककुटिलायां गतौ॥ मन्दते राके मन्दाकिनी सेव संनिवा॥ षष्ठी समासाः॥ ५१॥ मातिमानं गच्छति॥ अत्युच्चत्वात्॥ मिनो निज्योतिषिवा॥ हे मप्रधानोऽदिः॥ हेमोऽदिवा॥ रत्नानि सानोर स्या रत्नमधान सानुरिति वा॥ मन्दते मो दयति॥ मन्दा आरा

सुधा॥ मन्दाकिनी वियङ्गमा स्वर्गादी सुरदीर्घिका॥ ५१॥ मेरुः सुमेरु हेमाधीरत्नसानुः सुरालयः॥ प

थैते देवतरवो मन्दारः पारिजातकः॥ ५२॥ सन्तानः कल्पवृक्षश्च पुंसिवा हरिवन्दनं सनत्कु

मारो वैधात्रः स्वर्वेशावश्चिनी सुतो॥ ५३॥ ना सत्यावश्चिनी दक्षावश्चिने यौवतावुभौ॥ त्रियां

वहुषप्सरसः स्वर्वे स्योऽर्वावश्चिनी सुखाः॥ ५४॥ हा हा हू हू श्वेवमाया गन्धर्वसिद्धिदिवौ कसां॥ अ

धारा अस्मवा॥ समुद्रपारे जातः॥ पारिजातः पारवतोऽवधर्जनीवा॥ जन्मत्वेना स्या स्ति पारिजातः समुद्रस्तत्र भवोवा॥ ५२॥ सम्यक्तनोति फलं॥ तनं तानः गंधस्य सम्यक्तानोऽस्थवा॥ सम्यक्तस्थायी वृक्ष इतिवा॥ कल्पः संकल्पः तस्य वृक्षः जन्मजनक संवन्धावा॥ वन्द्या हू दयति वन्दनं॥ हरेश्चन्दनं॥ हंसयोगी प्रुहिणः सनदिनि वृक्षपर्यायेरभसः॥ सनतो वृक्षाः कुमारोऽपत्यं॥ सनतं निवृत्तं कुमारोवा॥ विधानुरपत्यं॥ संज्ञा दसूर्यस्त्रीतुरंगरूपा पश्यन्तासीत् सूर्योपितसंगमेधुः सतुरंगरूपी तस्याः समीपमगात् सवतया अन्यपुरुषप्रिया निरस्तः सन्तन्ता सा पुट द्योरेतोऽभ्यसिं वतन्त जज्ञौ आश्चर्यपर्वति॥ अतो न

तासं सप्त जिह्वा नाम च्छिः सप्त विंशोऽस्य ॥ ४२ ॥ अग्निः ॥ त्री
मयानि शुक्लं रेतोऽस्य ॥ ४३ ॥ त्रीना विंशोऽस्य ॥ अग्निः ॥ त्री
विभाष्ट्र भवेदसु अन्नसंख्या ॥ ४४ ॥ त्रीना अग्निः त्रीना अयः ॥ ४५ ॥
या विंश भिन्न दारोऽन्वात् ॥ ४६ ॥ अयः च चोरे पत्न्या ॥ ४७ ॥ अन्वा
मात्रा दुर्वोद्विषि न त्वाद्वा ॥ ४८ ॥ अन्वा ॥ ४९ ॥ अन्वा ॥ ५० ॥

तनुं न पानयति देहवृत्तिना द्वा ॥ तन्वा उ न न पानीति त नून पंधुना दित त पानिवा ॥ वृहति ॥ दृष्टौ धूमौ वर्त्मा अस्या ॥ शौर्विषिज्वा ला केश इवा स्या ॥ ३४ ॥ सिसंध्यायां वृद्धते प्रकाशते ॥ ५६ ॥ आश्रयमाधा
रमश्नाति ॥ आशेते त्रैत्यांशयः आधारस्तमश्नाति ॥ वृहन्नो भानवोऽस्या ॥ दृष्टौ प्यनुवर्त्तते वा ॥ पुनानि ॥ अनिति प्राणिनि अस्मादाप्रयति वा ॥ अनित्यमेनवा ॥ लोहितवर्णोऽश्वोऽस्या ॥ रोहितो मृगो
ऽश्वो ब्राह्मणमस्यावा ॥ वायुः सखा अनुचरोऽस्या वायोः सखा ॥ शिखा अस्या संति ॥ आशेषितमिच्छति ॥ आक्पूर्वात् शुभ्रते सन्नतात् ॥ ५७ ॥ हिरण्यपरीतोऽस्या ॥ अनित्यं प्रथमं सुवर्णमिति श्रुतेः ॥
ऊत्राति तनू करोति ॥ ५८

रः॥ रात्रिश्चरो॥ रात्रिवरः॥ कर्तुरो॥ निकषात्मजः॥ ॥ ६२ ॥ यातुधानः॥ पुन्यजनो॥ नैत्रतो॥ यातुं रक्षसी॥

यमेनसंयमेनराजतेवा॥कालारव्यस्यदण्डस्यधरः॥आर्द्रमित्रक्रिया-तदंशभागित्वात्प्रितृपतिन्वाह्वा॥विवक्षतःसहस्रस्यापत्यं॥अंतंजाशंकरोति॥६१॥भीमत्वात्-रक्षन्त्यस्मादसुत॥कुरापःशवस्तद्विशितुंशीलमस्य॥
 नैव्यंपक्षमांसंअग्नि॥नैव्यमाममांसमग्नि॥असुरंरक्षं-पिवन्ति॥नश्रपयनिक्रव्यत्वात्॥आश्रयानिहिनस्त्रि॥रात्रौ-रति॥कर्बुरेवर्तेत-कर्वन्तिहिनस्त्रिवा॥निकषाराक्षसमातातद्व्यजन्वात्॥६२॥आनुसंज्ञादधाति॥
 याप्रापने॥आनुरक्षांसिदधानिपुष्टानिस्वजानिषोषकत्वात्वा॥आतुनिधातनाधीयन्ते॥अस्मिन्वा॥जानुकदावितवंधुंप्राप्यक्षानंसन्निधानमस्यवा॥विरुद्धलक्षणाया॥निर्जन्मादिशिभवोविद्यमानः

नि

अपानयति-५

श्री राजा ५

श्रियंदयनेरक्षय
निश्रीदः ॥ २

ऐतुविउश्च

कुवेरमाधुजान १

कुचेरयापुत्र १

कुवेरयादेश १॥

कुवेर्यादिमानः

किन्नरयानाम्, ४

खाजना २

रघुजनाच

खजनायाभेदननिजि

उत्तमस्मिन् विवरथेन निवृत्तं ॥ नलूकरो युगंधरोऽस्य ॥ ३ ॥ वैलीनासमूहः कैलंते नाऽस्य तेः कैलीप्रयोजनमस्य कैलः ॥ आस्यतेऽवेत्यामः ॥ कैलश्चासावासश्चेति ॥ कजलं इत्यामूमीः वैवल्
कैलंते लासोत्तसनमस्य वैलासः स्फटिकः तस्यायं ॥ अलत्रिभूषयि ॥ पुष्पविकसने ॥ इवेपनिवृत्तौ कनू ॥ किचिन्नराश्च मुखानां कुसितो नरः ॥ मयते ॥ ४ ॥ नियतं धीयते ॥ शेवाधी
भिः ॥ सेवानयंति ॥ शेवते शेवस्थापधनं धीयते ॥ प्रदोस्त्रियां महाप्रदः शंखो मकरकक्षपौ ॥ अक्रन्दकृणुनीलाश्च ॥ पर्वश्च निधायी नवः ॥ इति शब्दार्थदे ॥ मार्कण्डेयपुराणे

१०
तु. खर्वइनिहि

दनिकारशेषे न पुत्रो न लक्ष्मणः पराधिनः सः भवताम
 द्रव्यविशेषकः किं वीर्यं न लक्ष्मणः साधुवादिना
 मोघरिणा हर्षक्षतः ॥ इत्येवमप्युक्तं विचार्य अस्मा
 कं मानसि स्यात्प्रपन्नं अप्रपन्नं च न भवति ॥ इति विचार
 मोदसाक्षात्पुण्यजननाशकसिद्धिर्नाशकः ॥

वैश्वोवहिः पितृपतिर्नैऋतोवरुणोऽमरुतः ॥ ७८ ॥ कुर्वेदं शपतयः पूर्वादीनां दिशं क्रमात् ॥

पदत्रयोऽत्र॥ आकाशे सूर्यादयोऽत्र॥ विजहानि सर्वा॥ ७८॥ दिशंति तामिति दिशानि अवकाशं दद्यान्निवा॥ कंवातं स्फुभानि विस्तारयन्ति पृथोदरादिः केनादित्येन जले न वा स्फुभानि वा॥ कुत्सितानि भागि
नक्षत्राण्यवा॥ आकाशे॥ आसमेतादशते व्याप्नोति॥ हरति नयं नयन्या॥ प्रथमं प्राग्वत्पुदेति विरह्यां॥ मध्ये होऽस्यामर्क इति॥ ७९॥ ७९॥ त्रोटो दृष्टि पथ मन्त्रीनः सूर्योऽश्रत्वा मित्युदीची॥ उत उर्द्ध्वं तत्र तत्र रा दृष्टव
त्र९ प्राथमोऽपरादयोऽत्र प्राग्वति प्राप्नोति सूर्यं अंगानि धृज नयोः॥ प्राग्वति विरह्यां॥ अहो मध्येऽश्रुति अस्या मपावी अयेत्ययं मध्याथे अपावति

मिथुवित्तं-अवशीतययणहस्य-अवपूर्वस्थावने
 रंधीमुखीभावेदृष्टेः। स्वामीत्ववशादस्यमध्याधर्माः
 १ माह॥
 १२५॥

शानेभ्यश्चादिनानेः शानिस्त्वअस्यापेतिदृष्टं-पूर्वद
 शानेभ्यश्चादिनानेः शानिस्त्वअस्यापेतिदृष्टं-पूर्वद
 शानेभ्यश्चादिनानेः शानिस्त्वअस्यापेतिदृष्टं-पूर्वद

पुराणीकवर्गयोगान्तराद्यन्तः॥७१॥पुष्पमिवदन्तवस्त्रः॥सर्वस्याभूमाविदितःप्रख्यातः॥सौमन्यप्रतीकमंगमस्य॥दिशांधारकागजादिगाजाः॥अभुआका
शरवसानिमहाकायत्वात्॥पद्माभाम्यतिभुमुः॥तभुमुः॥मन्थरगामितीत्यर्थः॥दिगंलवर्गत्वात्॥श्रेष्ठत्वात्तास्तिदुपमाअस्याः॥७०॥ताम्रैकरावस्थाः॥शोभनौदन्तावस्थाः॥अंगतिगच्छन्ति॥अंजनं
एतेअहदिगजाःस्वस्वनामप्रसिद्धाः॥

अपत्राद्वेऽधिकरागप्रधानो न भवतीत्यर्थः

सेरावतःपुराउरीकोवामनःमुकुटोऽननः॥७२॥पुष्पदन्तःसार्वभौमःसुप्रतीकश्चदिगाजाः॥

करिणोऽभुमुंकपिलांपिङ्गुलानुपमाःकमात्॥७०॥ताम्रकर्णीशुभदन्तीवाङ्गनावाअनाव

ती॥क्षीवेऽव्ययत्वंपदिशदिशोर्मध्योविदिकस्त्रियां॥७१॥अभ्यन्तरंत्वनरालं वक्रवालंतुम

राउलीअभुमेघोवारिवाहस्तनयितुर्वलाहकः॥७२॥धाराधरोजलधरस्तडित्वात्वारिदोऽम्बुभृताघनंजी

वर्गान्वेनाअनमस्याअस्ति॥दिग्मांविनिर्गता॥७१॥अभिमतमन्तरं॥अंतरंलान्ति॥वक्रैरावक्राकारेरावलनेसंहरणेति॥वक्रस्येतिवाच्यः॥संवत्सराभ्युपगमात्॥मण्डयति॥मण्डंभूषालान्तिवा॥
अभुनिगच्छन्ति॥अपौविभर्तिवा॥भृशंतापोऽस्माद्धा॥मिहतिस्त्रिंनि॥वारिवहति॥जनगददेववादे॥वारिवाहकोवलाहकः॥७२॥जलधरंभूषणं॥तडितुंअस्मिन्॥वारिदानि॥अम्बुनिविभर्ति॥
हन्तिसेतापमिति॥हन्तेसेतापंवा॥जीवनंजलंमृतंवद्भुतेन॥जीवनस्यमृतः॥मृतवत्तद्वन्तिस्वामि॥मौदनेअनेन॥मौदयतिप्रजावा॥जलंमुंवेतीतिजलमुक॥

धूमःयोनिःकारणस्यायद्यपित्राद्वारवेमेघास्त्रिविधास्तत्रविजाधूमयोनयः॥निःश्वासजातलीमृतासेनेयाजीवरूपिणः॥यज्ञजातघनाद्योराःमुक्तरावर्तकाश्चि॥७३॥कादस्वापक्षिणोवलाकावत
मेघमनुधावंतितोगतःकदम्बस्यविकाशःकादम्बःसोअस्यातिकार्यत्वेनवा॥स्तनगददेववादे॥७४॥भीषणयाज्ञंकल्याणपिवनि॥शतंहादोऽस्या॥मेघानांराजासेरावतः॥नेनेकदिशःसेरावनेनेकदि
कस्तेनेकदिगीत्यासिनि
वा॥

मृतंमुदिरंजलमुधूमयोनयः॥७३॥कादस्विनीमेघमालात्रिषुमेघभवेऽभ्रियांस्तनितंगर्जितंमेघनिर्घोषैर

सितादिवा॥७४॥शंपाशतहृदाहादिनैरावत्यःक्षराप्रभातडित्सौदामिनीविश्रवचलाचपलाअपि॥७५

स्फूर्जथुर्वज्रनिष्पेमेघज्योतिरिरंसदः॥इन्द्रायुधंशक्रधनुस्तदेवमजुरोहितं॥७६॥वृष्टिवर्ष

तद्विधातेऽवज्राहाऽवग्रहोसमो॥धारासंपातंआसारःशीकरोऽम्बुकराःस्मृताः॥७७॥वर्षोप

ताडयति॥विद्योतने॥वंलान्ति॥धाराणंसमूयपतनंमासारःअसृगतो॥शीकरतेसिंवाति॥७७॥ताडयति॥ताडआद्याने॥सुदामिमेघेभवा॥विशेषेणद्योतने॥वंचुगतौ॥वंचला॥वोपति॥चपसंदायां
गती॥७५॥स्फूर्जनं॥दुओस्फूर्जवज्रनिर्घोषे॥विप्रसंबूरणे॥श्रयाजनेनमाद्यनिर्गमदः॥मेघेन्युपलक्षणेनवाडोपि॥अतएवमेघात्त्यादिरिरंसदइतिशब्दार्थः॥रुश्चलोवेतीतः॥यद्यपि॥रोहन्गरो
हःसंजातास्येति॥७६॥वृषुसेवते॥तस्यावृष्टेविधातेद्यो॥अवेग्रहोदयप्रतिद्वये॥७७॥

करीति कार्यतेवा कृत्रिंसायां दुर्निदिनं दिनं ॥ १८ ॥ हिमाः शीतलाः अंशवोऽस्य ॥ वन्दकपूर्वसादयेनमांनितुल्ययति ॥ चन्द्राह्लादनं मानिवा ॥ कालंमिनिनेमानिवाः माश्वा सौवन्दश्चेति

लंलंकरकोमेघछनेहिदुर्दिनं ॥ रविः शुक्रोमहीसूनुः स्वर्भानुर्भानुजोविधुः ॥ १८ ॥ बुधोवृहस्पतिः
श्वेददिशामीशास्तथाग्रहाः ॥ अन्नधविवधापुंसित्वन्नदिरपवाररां ॥ १९ ॥ अपिधानंतिलोधानं
पिधानंछदनानिवा ॥ हिमांशुश्चन्द्रमाश्चन्द्रइन्दुः कुमुदवाधवः ॥ २० ॥ विधुः सुधांशुः शुभांशुः
पथीशोनित्रापतिः ॥ अर्धो जेवातकः सोमोर्लोर्मृगाङ्कः कलानिधिः ॥ २१ ॥ दिजराजः शशधः

वा ॥ वन्द्याह्लादयति ॥ उन्दति-उन्दीकृत्यने ॥ २० ॥ सुधाः मृतसकृत्ता अंशवोऽस्य ॥ एवंशुभांशुः ॥ आप्यायकत्वादोषधीनामीशः ॥ समुद्रात्मजत्वादप्योजातोऽबुः ॥ जीवयति आप्यायनात् ॥
अमृतं सृते ॥ सोमानकारं तोषि-नामनसोमनसोमन इत्यादिनिपातनात् ॥ सृयते जायते वा ॥ सृयते यज्ञांगस्थानं वा करोति ॥ ग्लायति-त्लेहर्षक्षये ॥ मृगोऽङ्गोऽस्य ॥ कलानिधीयतेऽव-

॥ २१ ॥ दिजराजः शशधरः ॥

नक्षत्राणांभीराः ॥ क्षपां करोति ॥ वन्दस्पष्टोऽशोभागः ॥ कलति-कलसंख्यामै ॥ कल्पतेवा ॥ वेतिशोभते-वीगतौ ॥ मण्डयति मण्डयतेवा-मण्डिभूषायां ॥ २२ ॥ भिन्नं शक्रकलं खरोते ॥
स्वयतेखडिगदने ॥ कर्मणि घञ् ॥ खनु अवधारणे वा-लमुद्रादुः ॥ क्षोभनेन-मधुं दृष्टौ ॥ समप्रविभागेऽयं दृष्टव्यः ॥ वन्दोऽस्य स्याः ॥ वन्दका निवा ॥ वन्दमावष्टेवन्दयतिवा ॥ कुमुदानामियं ॥ अपोतिर-

रौनक्षत्रेनाः क्षपाकरः ॥ कलानुषोऽशोभागो विम्वोऽस्त्रीमण्डलं त्रिषु ॥ २२ ॥ भिन्नं शक्रकलं खरोते ॥
वापुंसपद्वेदिसमेऽशके ॥ चन्द्रिकाज्योत्स्नाप्रासादरक्तप्रसन्नता ॥ २३ ॥ कलङ्कोऽङ्गोलांछनं च चिह्नं
लक्ष्मचलक्षरां ॥ सुषमापरमाशोभाशोभाकान्तिर्धृतिश्च विः ॥ २४ ॥ पलिः केतुर्द्विजो लिङ्गं निमि
त्रं व्यञ्जनं पदं ॥ प्रज्ञानं चाप्यभिज्ञानं ललामंचललामव ॥ २५ ॥ अवत्रपायं रक्तनीहारं रक्तपारं रक्तहि

रूपस्याः ॥ प्रसीदतीत्य ॥ प्रसन्नस्य भावः ॥ २३ ॥ कंवृत्ताणां लंकयति-हीनतां गमयतिवा-लकिगते ॥ अंकयतेऽनेन-अकिलक्षणे ॥ लक्षलाहिल्लो-लांछतेऽनेन-लुपुट् ॥ वाहयति-वहयतेऽनेन वा-रुचपरि-
कल्कने ॥ लक्षयति-लक्षदर्शनां कनयोः ॥ मनिन-लुपुट् ॥ लक्षरां-लक्षेद्वेतिनः-मुडेतिलक्षणांमपि ॥ शोभनं समं सर्वमनया ॥ शोभयति-शुभं शुभं शोभायां ॥ काम्यतेऽति ॥ शोभतेऽनया कृतं दीप्तौ ॥
व्यति-धिन-त्यरिमितिवा-छोदने-छिदिर-द्वेधीकरणे ॥ २४ ॥ २५ ॥ अवत्रपायने शैत्यमापायते-त्रैपुङ्गते ॥ निहियते-रुजहरणे ॥ २६ ॥

तोषयति॥ तोहनि॥ नुहिन अर्धने॥ हंति॥ हिनोतिवर्द्धने॥ हिगतेवर्द्धने॥ प्रलीयतेपदार्थात्रेतिहिमाद्रिः प्रलयः॥ तत आगतं॥ पश्यते॥ महपूजायां॥ मिहिकेतिपाठेमिहसेवनेकुन॥ धूमिकाधूममहिषीववो
ध्या॥ हिमानां संहतिः॥ महद्विना॥ २६॥ गुरोस्पर्शविशेषेऽङ्गीतं॥ त्रेपङ्गुनो॥ सुषीमादयः वेत्रे सप्रनुत दान्त्रीतगुनवान् अर्थेयेषां नेत द्दर्थः॥ नेव अन्यलिंगकाः॥ सुष्टु सीमा मर्जा दायत्वा सुष्टु प्रणय

नक्षत्रिणां शरीरं वा॥ नक्षत्राणि शरीराणि स्यात्वा वा
यत्वा शरीरं भिन्नत्वात्॥ अथ नक्षत्राणि शरीराणि स्यात्वा वा
या॥ शरीरं नक्षत्रं वा॥ अथ नक्षत्राणि शरीराणि स्यात्वा वा
विष्णुः॥ उक्तेष्वप्यने॥ उक्तेष्वप्यने॥ उक्तेष्वप्यने॥ उक्तेष्वप्यने॥

सप्रहिमस्य ^{चोपो ५} नहिमं॥ प्रालेयं महिकावाथ हिमानी हिमसंहतिः॥ २६॥ ^{चोपु अथीकद्वर} शीतं गुरोत दर्थः सुषीमः शिशिरोजडः॥

^{सप्रशीतलद्वयस्य} तुषारः शीतलः शीतो हिमः सफा न्यलिङ्काः॥ २७॥ ^{क्षवनगूर} क्षवं औत्तानपादिः स्यादगस्त्यः कुम्भसम्भ

^{अगस्त्यत्राधि ३} वः॥ मैत्रावरुणिरस्ये वलोपासुडा सधर्मिणी॥ २८॥ ^{अगस्त्यत्राधिया कला ५} नक्षत्रमृक्षं भन्तारान्तरका प्युडुवास्त्रियां॥

^{अश्विनी आदिन नगू ५} दक्षायरणोऽश्विनीत्यादितारां अश्वयुगश्विनी॥ २९॥ ^{अश्विनी २} राधा विज्ञा रावा पुष्ये तु सिध्यंति ष्यो श्रवि

तेवा॥ शरीरं भिन्नत्वात्॥ जलनिघ्नं भवति॥ जलघान्ते॥ डल्योरेकत्वं जडः॥ शीतं गुरोत्पास्ति॥ शीतं लानिवा॥ २७॥ क्षवतिस्थिरो भवति॥ क्षगतिस्थेय्योः॥ उत्तानपादत्पराज्ञोऽपत्यं॥ अंगं विध्यं स्यायनिस्तभ्योति॥
अगमस्य नि अगतिरपि॥ अथागस्त्यः कुंभयोनिः रगतिः कलसी सुत इति ज्ञायावः॥ वारुणिरपि मिर्चव रूपा योस्तु नोर्वशोयश्च वारुणिरिति व्याडिः॥ न मुदं रति अमुडा लोपे धर्म लोपं अमुडा हर्षं
न लभत इत्यर्थः॥ लोपयनियोषितां कलाभिमानं लोपा मुदयति स्मृः सृष्टि मिति मुडा ततः कर्मधारयः॥ समानो धर्मो स्यात्वाः॥ २९॥ नक्षदने हि नस्ति॥ त्यासि॥ अश्वयुनक्तिरुपेगानुकरेति॥ अश्व

रूपमस्य स्यात्॥ २९॥ राक्षो निकायं मनया राक्षस
सिद्धे विज्ञाति शरीरव्याप्ते पुष्पा निकायं र्यासि॥

सिध्यं न्यस्मिन्॥ तुष्यं न्यस्मिन्॥ श्रवणं श्रवः श्रेवोऽस्मस्याः॥ अतिशयेन श्रववत्ता॥ एवं आनेत्रायेन धनवती॥ प्रोक्षो गौतम्येव पादायासां॥ भद्रं पदं यासां॥ १००॥ आकृत्वा मृगशीर्षमिव शिरो
यस्या॥ मृगः शिरोऽस्य॥ अग्रहायनमस्याः॥ मार्गशीर्षमारभ्य वर्षप्रकृतेः॥ इत्वं निषीरायंति इति व्याप्नो प्रीरा नेवा॥ इत्यकाः॥ इत्यला इति पाठेनु॥ इत्य खप्रधो प्ररो॥ १००॥ इह तां पतिः॥

^{धनिष्ठानक्षत्र २} ष्या॥ समाधनिष्ठासुः प्रौष्ठपदाः भाद्रपदाः स्त्रियः॥ १००॥ ^{पूर्वभाद्र २} मृगशीर्षमृगशिरस्तस्मिन्नेवा

^{३ मृगशिरानक्षत्र} ३३ गृहायणी॥ इत्यलास्तद्धिरो दे शीतारका निवसन्नियाः॥ १०१॥ ^{मृगशिरान गुया चो स चो न गुनगु ५} इह स्पतिः सुराचार

^{वाक्यनिरपि} यो गीष्पतिर्द्विप्रतो गुरुः॥ जीव आङ्गिर सो वाचस्पतिश्चित्रशिरव रिजः॥ १०२॥ ^{इह स्पतियानाम २} शुक्रो देव

^{शुक्रया ६} गुरुः काव्य उत्राना भार्गवः कविः॥ अङ्गारकः कुजो भोमो लोहिताङ्गो मही सुतः॥ १०३॥ ^{अंगारया ५} रोहिरो यो

सुरा माचार्यः॥ गिरं पतिः॥ प्रशस्ताधिपराऽस्य॥ वृक्षोतिवा॥ गृणानि उपदिशति गृत्राये॥ जीवयति॥ मृतसंजीवनमेव ज्ञात्वात्॥ अंगिरातो अंगिराः॥ अंगीर सो पत्यं॥ अथ यः सप्रधीम
द्रिः स्मृताश्चित्रशिरव रिज इति हारावली तदंतर्गता दंगिर सो जातत्वात्॥ १०२॥ माहेश्वरश्चक्रद्वारा निर्गतत्वात् शुक्रः॥ द्रो वतिवा॥ को नु मवस्पमाख्यातुमर्हत्वात् कावः॥ कुडूवा द्ये॥ वल्लि स्वरा
कांतो॥ कवनि कुत्राये॥ कौतीतिवा॥ अंगानी यर्त्ति प्रीनत्वात्॥ अंगतो॥ अंगार इवा कनर क्वर्वात्वात्वा॥ अंगतिगृणिवा॥ लोहिता न्यंगान्यस्या॥ १०३॥ रोहि रपा अपत्यं॥ वुध्यते वुध अवगमे॥

सोमद्रवसोम्यः पुत्राधरा ॥ सूरस्यार्कस्यापत्तं सौरीप्रिताम्यनि नमुलानौ नमुकांक्षयांवा ॥ रंतिगृह्णन्त्यामजनिज्ज्वाको रंत्यागे ॥ स्वराकात्रोविपरितलक्षणायामानि ॥ १०४ ॥ चित्रः त्रिखरादृष्टुडावित्रो
षेधोस्तेषां ॥ लगतिफले लगेसंगे ॥ १०५ ॥ सुवतिप्रेरयतिकर्मणि लोकांवावति शुभतोवा श्रयति श्रवित्वांनोवा ॥ सुनेप्रेरयत्यन्धकारंवा ॥ इयति ॥ निमिरंवा ॥ १०६ ॥ भासः संत्यस्य ॥ विविधं वति आकादय

^{बुध ३} बुधः ^{ज्ञानेश्वर २} सौम्यः ^{राज्या ५} समो सौरि शनैश्चरो ॥ तमस्ताराङ्गः स्वभानुः सेहिकेयो विधुनुदः ॥ १०४ ॥ सप्रर्षयो म
^{मरिचिआदिनसप्रर्षि १} रीच्यनिमुखाश्चित्रशिखण्डिनः ॥ ^{मे १ मेघआदिन १२ ॥ राशि १२} राश्रीनामुदयो लानंते मुषट्टपादयः ॥ १०५ ॥ ^{श्रु १} सूरसूर्यार्थमा
दित्यं द्वादशात्मदिवाकराः ॥ भास्कराः हस्करं वधुं प्रभाकरं विभाकराः ॥ १०६ ॥ भास्वदिवस्वन्सप्राश्च
हरिदश्चोदनरश्मयः ॥ ^{त्रो १} विकर्तनार्कमार्तं तं मिहिरं रुतां पूषराः ॥ १०७ ॥ अमगिरितरगिर्नित्रंश्चि

१४

नि-विबोरस्मिरत्वातिवा ॥ बहुविहिः ॥ विशेषणकर्तनयस्य विश्वकर्मणिधत्वा ॥ अर्कस्तपनेवृत्तिः ॥ अर्कनेवा ॥ मनेऽग्रेभवः ॥ त्राकंधादिः ॥ परामार्तरा मास्पतः पुनर्मार्तरा माभरदित्यादिमंवादीर्घाणि ॥ अथमार्तरा मात्रो
राडाविनिनामनिधानात् ॥ त्राकंधादिः ॥ हेमति-मिहसेवने ॥ अर्कने-अर्कनेत्युनत् ॥ पुष्पानि पृषतिवा-पुष्पपुष्पे-पृष्पट्टे ॥ १०७ ॥ दिवोमगिरिव ॥ तरत्यनेन संसारं ॥ मेघनि-त्रिमिदस्ते हने ॥

त्रिजामानवोऽस्य ॥ विरोचने-रुचदीप्त्रो ॥ विभेवसुयस्य ॥ १०८ ॥ भाति-दाभाभ्यानुः ॥ तपनि ॥ सुवति-सुप्रेरणे ॥ रुयतेरवनेवारविः ॥ रुवाटे-रुहगनीवा ॥ पुनतेमठरः मठरत्त्वमाठरः ॥ मठनिवा-सगतो ॥ मठरस्या
पत्तंवा ॥ मठपत्तेनमठः ॥ मठरानिमठरस्तस्यापत्तं ॥ पिंगलोयगोऽस्याति-पिंगवरीलानिवा ॥ द्रवोऽस्याति-द्रवयतिवा ॥ परिपार्श्ववर्तने ॥ १०९ ॥ अरुणोवर्ततेऽस्याति ॥ परितोविष्पत्ते-विष्पत्तौ ॥

^{श्रीसूर्ययानाम ३०} त्रभानुर्विरोचनः ॥ ^{श्रीसूर्ययारथसजओखओवोनधि ३} विभावसुर्गृहपतिस्त्रिषांपतिरहर्षतिः ॥ १०८ ॥ ^{ता १} भानुर्हंसः सहस्रांशुस्तप
नः सवितारविः ॥ माठरः पिङ्गलोदराश्चरांशोः पारिपार्श्वकाः ॥ १०९ ॥ ^{श्रु १} सूरस्तोऽरुणोऽनू
रुः कावपिर्गस्टाग्नः ॥ ^{श्रु १} परिवेषत्परिधिरूपसूर्यकमराडले ॥ ११० ॥ ^{सभामारल ४} किरणोऽसंमयूखांशु
गभस्तिंघुलिंधुघ्नः ॥ ^{श्रु १} भानुं करोमरीचिः रवीपुंसयोर्दीधितिः स्त्रियां ॥ ११२ ॥ ^{श्रु १} स्पूः प्रभारुपुविस्त्रिडा

मठति १
प्रभांति ॥ रुचदीप्त्रो ॥ विषति ॥ विषदीप्त्रो ॥ भासदीप्त्रो
भा-भासे ॥

विशप्रवेशनेवा ॥ परितोधीयतेनेन ॥ उपगतं सूर्यं ॥ मडिभूषायां-मराडते ॥ १११ ॥ कीर्यते-हृदिकेपे ॥ वसंतिरसा अस्मिन्नुसः ॥ गगनमौरवतिगच्छति ॥ अंशयति-अंसविभाजनेनुरादिः ॥
गगनेभसनिदीप्यते ॥ घरनि-घृसेवने ॥ भादिना धृहोनि-निघषापागल्ये ॥ हृषुसेवने-पृश्चिर्वा ॥ भाति ॥ कीर्यते-हृदिकेपे ॥ म्रियतेतमोस्मिन् ॥ दीधीतेदीप्यते ॥ ११२ ॥

मोनवापारस्थिनिवेनिवा॥नजनि॥दीर्घव॥
वास्यनि॥वासनेरपनारद॥प्रमूषनिद्वनिकासु
कान्॥उषरजाया॥अग्निभुखं॥कलयनिवेष्टा॥
अक्षादिदानयका॥ओषधका॥उषदाहे॥११११

अष्टदिक्कर्मशिक्षः॥दिनस्थानः॥स्यनिसमाप्त
यानिषोन्नःकर्मणि॥समग्रध्यायस्तथा॥

धैर्ये चित्ताया संस्था निर्यक्ता लीपि संधीयते अनुसंधीयते स्या दुधात्र अङ्गा ॥ पितृ नृ प्रसूतः क्षिपू ॥ प्रथमं चतुदहश्च ॥ अहः अपरं अपराह्णः अहोदंतादि निराह्णं ॥ अहोमध्यं ॥ निसृणां संधानं
समाहारः ॥ शृणोति वेष्टं ॥ शृङ्गि सायं ॥ १७ ॥ नितरोदयति नृ करेति व्यापारान् ॥ नृ नृ करो ॥ नित्रिथोऽस्त्यस्यां ॥ रातिमुत्वं ॥ त्रयोपामायस्याः ॥ आशंतयोरर्द्धयामयोश्चैव कालत्वेन दिन प्रायत्वात् ॥ अत एव
दिवसः पंचयामः ॥ ॥ प्रथमपृ ॥ तृतीयपृ ॥ द्वितीयपृ ॥ त्रिसंधानः ॥ ॥ आ. प्रजादिः ॥

आनि॥प्रहिथनेउक्तादिरभिनु॥१३०॥ससं
क्षिःससदधिरवापि॥पर्वसंधिरित्येकंनमिनि
प्रायेः॥

त्रीनुधर्मादीनूपायतिनिरवशीकरोतिकासप्रधानत्वाच्चानियमाक्षरांतुत्सवंनिर्वापारस्थितिंवाद्यदति॥क्षपयतिचेष्टंक्षयक्षये॥विभातिनक्षत्रादिभिः॥तमोस्तस्यां॥रजंत्यनुरताभवंतिगिरौः
स्यां॥भीतिहेतुत्वाच्चिदित्यामायस्याः॥ताम्यस्यां॥तमुल्लानौ॥१११॥तमोवज्रतमस्तस्यां॥ज्योत्स्नास्तस्यां॥धूर्वापरदिनेष्वक्षविवस्त्रोयस्यां॥नित्रीत्युपलक्षरां॥तेनपूर्वोत्तराब्धिभुजेदिनमपिपिपी
तिहरदत्तादयः॥११२॥गगानांवहीनांरात्रीनांसमाहारः॥दुष्प्रति॥दुष्प्रवेक्ष्ये॥यपू॥पारमोदेषायाः॥पारक्षादेषायस्मिन्वा॥रजन्त्यामुखमिव॥अर्द्धरात्रेः॥नित्रीरतेस्मिन्॥त्रीद्वयं॥

पंचदशपौ पूर्णिमा मावासा पक्षस्य नौ॥ पूर्णिमा साऽस्यां वज्रवीही हते स्वार्थेऽण प्रज्ञादेराह निगरात्वात्॥ यद्वा मांश्चन्द्रः पूर्णिमाः पूर्णिमाः॥ तस्येयं॥ पुरी आप्यायने भावेः पूर्णिमा चन्द्रस्य पूर्णां नेन निवृ
त्ता पूर्णिमा॥ १२१॥ अनुमन्त्रते किंच॥ राति शुभां रायने॥ अमा सहवसन्तोऽस्यां वज्रवीही नाभेक देवो नाम ग्रहणादमापि॥ अप्यमावस्यवासी चाऽमा मास्यऽप्यमा मसीति शार्दारीवः॥ इत्यनेनो
मुषिणा पुंसि संज्ञायोऽपः पूर्णिमा अमावास्या २ पूर्णिमा २ हृदयो पुहिसि १ शुद्धपुहिसि १
धाने चोदरी
नेव दर्शः॥ सु
र्येन्दुसंगदत्तोऽ
स्मिन्॥ १२२॥ १॥ अमावास्या त्वमावस्या दशः सूर्येन्दुसंगमः॥ १२२॥ सा हृदयेन्दुः सिनीवाली सान ह्येन्दु

शुद्ध अमावास्या २ चन्द्रग्रहणः सूर्यग्रहण ३ कलाकुङ्कुः॥ उपरागौ गहोराहुगते विन्दोव पूष्णिवा॥ १२३॥ सोपप्लवोपरत्तो घावन्तु
अग्निआउत्तात २ चन्द्रसूर्यद्वयोत्तनधाय १ उपद्रव २ मिपति यागाम १
त्यात उपाहितः॥ एकयोक्ता पुष्पवन्तो दिवाकरं निशाकरौ॥ १२४॥ अष्टादशानि मेघांस्तका

एन विष्कना सहवर्तते सालक्ष्मीः॥ तद्योगात् सिनीवन्दु कला सिनीवत्ततिधारयति॥ सिनीवन्दु कला सावालाऽल्योऽत्र॥ सिनी सितावाला स्यात्सोवा॥ कुहयति कुहविस्मायने चुरादिः कूः॥ उपरजने
नेन रंज रंगो गृहणां॥ १२३॥ उपप्लवः सैहिकेये विष्कवोत्तातयोरपि सतोपप्लवेना॥ उपरजने स्म-कर्मणिक्तः॥ अनेरुत्पतनमुत्पानो वैरुत उप आसं नमाहितं फलं यस्या॥ पुष्पविकसने भावेऽप्य-पुष्पोविकाशः
उकाशश्च॥ तद्वने मतुप॥ एकयोक्ता साधारणवचनेन प्रत्येकं पुष्पवानि तिन प्रयोक्तव्यमिति भावः॥ अकारान्तोऽपि पुष्पवन्त रायः॥ अवरक्षौ ज्विन्निभ्यां रुजिति बाहुलकादवनेरपि रुज-रोत्त

विग्रहोक्तो धादिः॥ १२३॥
१० जो नो निमेषस्तव
११ यो नो निमेषस्तव
१२ यो नो निमेषस्तव
१३ यो नो निमेषस्तव
१४ यो नो निमेषस्तव
१५ यो नो निमेषस्तव
१६ यो नो निमेषस्तव
१७ यो नो निमेषस्तव
१८ यो नो निमेषस्तव
१९ यो नो निमेषस्तव
२० यो नो निमेषस्तव

क्षणा नि-क्षणा ह सायामवः कुर्छकोटि लो सुहृत्तः॥ अहश्चरात्रिश्चतयोः समाहारः॥ अहसहितारात्रिर्वा॥ पक्षघने पक्षपरिग्रहे॥ नौ पक्षौ मस्यते परिमीयतेऽयमनेन वा ससीपरीमावे॥ १२५॥ इति त्रि-
श्रतिवा॥ अयनेऽर्कोऽनेन ल्युट्॥ कलयति कलसंख्याने पवाधव १

॥ काष्ठा ३० थासन १ कला ३० थासन १ क्षणा १२ थासन १ मुहूर्त ३० थासन १
छात्रिंशन्तुताः कला॥ तांस्तत्रिंशत्क्षरां सेतुमुरुत्रौ द्वादशावियां॥ १२५॥ नेपुत्रिंशदहोरात्रः॥

अहोरात्र १ थासन पक्ष १ शुक्लपक्ष कृष्णपक्षने गुलिन मासधाय १ माघादि नेला २ न जव १
पक्षं सेदशपञ्चव॥ पक्षौ पूर्वापरौ शुक्ल कृष्णौ मासश्च तावुभौ॥ १२६॥ द्वौ द्वौ माघादि मासौ स्या

नानु ३ थासन अयन १ दक्षिणायन उत्तरायनने थासन दंदि १ वाहि ३ ति वे ल या ना म २ मोह निजारा मन वमी जा
दुत्तैरयनं त्रिभिः॥ अयने द्वे गतिरुदग्दक्षिणा कस्य वत्सरः॥ १२७॥ समरात्रि दिवैकाले विषुव

विषुवोपि १ पुष्पनक्षत्रलाक पुहिसिषोषी धाय १ ध्वजः माघी १ फाल्गुनी २ चैत्री ३ वैशाखी ४ ज्येष्ठी ५ आश्वी ६ श्रावणी ७ भाद्री ८ आश्विनी ९ कार्तिकी १० मा
द्विषुवं चतन॥ पुष्यपुक्षा पूर्णमासी पौषी मासे तु यत्र सा॥ १२८॥ नाम्ना स पौषी माघाश्रासे वमेकाद

वसन्त्यस्मिन् वसेत्येति सरप्रत्ययः॥ १२७॥ रात्रिश्च दिवा चरात्रिन्दिवं अवतुरेत्यादिना साधुः॥ वत्समं यस्मिन् तादृशे काले तुला मेषावद्विन्दे विषुसास्येऽवयं॥ मतो मतुप संज्ञायामिति वत्सं
वप्रकरणे अन्तर्जापीत्युक्तेवः॥ नेन विषुवं विषुवात्समरात्रिवासर इति पुंस्कारेणोपालितः॥ विषुवानाहर्षं गमनं विश्वकर्तव्यं स्यात्तिविग्रहे विश्वगित्युत्तरलोपश्चाकृतसंक्षेपे निर्यामां
तर्गणासूत्रेण प्रत्ययः॥ रात्रिमा १२८॥

शुक्लपक्षः पूर्वसंज्ञाः कृष्णपक्षोऽपरसंज्ञाः॥
मरुकोकं॥

कल्पते॥विहृदलक्षणायाक्षीयते॥क्षीयतेप्रारोहो॥कल्पस्यान्तोऽवधीः॥१३॥पंचनेदुःखमनेन॥पवित्र्यक्तिकरंविस्तारेद्य॥यदापचनंपंचोदकीकरंविस्तारेवानंकरे॥
आमोनिनोका॥प्राप्त्यादात्मानं॥पारक्षते॥पिवतिभक्षयतिकर्तारं॥केलयतित्रीडयतिविषयेषु॥शुभंकर्मस्यनिसमाचकरोति॥पृषोदरादिः॥कलयतिवन्नीकरोति॥

॥भदिकेत्तारो॥कल्पमीरुजन्मप्राणयनिःकल्पेष्टा॥
नःकोलेअपने॥शुभेवा॥शोभने॥शुभशोभायं॥
॥शुभजितभाविवा॥१०४॥भवन्शीलेभूजाज्ञी॥

^{प्रलययानाम ५}
यःकालःक्षयःकल्पान्तंइत्यपि॥१३॥अस्त्रीपक्षःपुमान्पाप्मापापंकिंल्विषंकल्पं॥कलुषंहजि

^{पापयानाम १२}
नैनीद्यमंघोदुरितंदुष्टं॥१३॥स्पर्द्धमस्त्रियांपुण्यंश्रेयसीसुकृतंदृषः॥मुत्पीतिःप्रमदोहर्षःप्र

^{हर्षयानाम ७}
मोदामोदसंसमदाः॥१३॥स्पर्दानन्दथुंगानन्दःशर्मज्ञानंसुखानिवानिश्रेयसंशिवंभद्रंकल्या १८

^{मंगलजानाम १२}
रामंगलंशुभं॥१४॥भावकंभविकंभवंकुशलंक्षेममस्त्रियांशतंवाथत्रिषुद्वयोपापंपुण्यंसुखा

वर्जितं॥यस्यक्षोऽनेनास्तिगच्छतिप्रायश्चित्तेनवा॥अंयतिगच्छतिदानादिना॥अमयतिगच्छति॥यदाअहंतिअहिगतो॥दुष्प्रमितंगमनमनेनदुष्टंकृतंकरामनेन॥१३॥धरतिविधांपुनानि
पुनर्निपुणकर्मणिशुभेवापुण्यमहंतिनत्रसाधुर्वयत्॥अनिनायेनप्रशस्तः॥सुदुष्टं॥वर्षतिफले॥दृष्टुसेवने॥मोदनेमुनःसुदहर्षं॥प्रीतनर्पणे॥मदीहर्षं॥हृष्टदुष्टे॥प्रमोदामोदोद्यन्नो॥आ
मोदोमंधर्षयो॥१३॥दुनदिसमद्वे॥शृणोत्यशुभं॥इतिदुःखं॥त्रोतनूकरो॥सिनोतिअशुभं॥स्यतिदुःखेवा॥सुश्रीभनानिरदाननेन॥श्वआगामिर्श्रेयोऽत्र॥शेतेऽनेनशिवं॥भत्ये

मोभद्राप्रवासाभिभवति॥दुर्गलिनमालं
हरोति॥क्षययन्शुभं॥क्षिणोत्यशुभं॥सिद्ध
नो॥शस्तेस्त्राशस्तेया॥१०५॥

तमल्लिकादयोनियतलिंगाः॥ननुविशेष्यनिष्ठाः॥मत्तंमतिमल्लनि॥अलभूषणदो॥मंशमुंवर्यति॥चर्वअध्ययने॥प्रकृष्टंकारुमवसरोरसोवास्य॥प्रातःकारुधर्मोस्मादिनिवा॥
उत्पुर्वीर्द्धतेठिलोपेद्यत्वंनिपातते॥उद्योहस्तपुटेवहो॥श्लाघायांदेहजानिलोइतिहेमः॥लजनीनिलजः॥लजकात्रो॥नदल्लजः॥लल्लजः॥सत्यनेनसुखं॥इरागतो॥१४२॥देवाद्यागतं॥

^{भीः प्रशस्त ६}
दिवा॥१४१॥मतल्लिकामचर्विकाप्रकारमुदघतल्लजो॥प्रशस्तवाचकान्यमून्ययःशुभावहोवि

^{विधातानयानाकर्मफल ६}
धिः॥१४२॥देवंदिष्टंभागधेयंभागंस्त्रीनियतिविधिः॥हितुर्नकारांवीजंनिदानंत्वादिकारणं॥१४३॥

^{आत्मा ३}
क्षेत्रज्ञात्मापुरुषःप्रधानंप्रकृतिःस्त्रियां॥विशेषःकालिकोऽवस्थागुणःसत्त्वंजलमः॥१४४॥

^{जन्मश्च १}
जनुर्जननंजन्मानिजनिरूपतिरुद्रवः॥प्राणीनुचेतनोजन्मीजन्तुजंशरीरिणः॥१४५॥जातिजातंच

निःकार्यश्रमाः॥प्रकरेनीनिगाकाजहनेधर्मो
यौवनादिविजोषोवस्थाकातेननिवृत्तः॥सते
भावः॥सीदन्मस्मिन्पुण्यदयोवा॥रजश्रमिणा
भ्यतेऽनेन॥इतमवदन्तीवा॥१४४॥

दिश्यतेउपदिश्यतेस्म॥दिशश्चित्सर्जने॥भागेकदेशयोर्भागइतिरुद्रः॥भागएव॥भज्यते॥भजसेवायां॥नियम्यतेऽनेन॥हिनोतिव्याघ्रोतिकार्योकार्यतेऽनेन॥विशेषेराजायतेऽनेन॥यदा
वीयते॥व्येत्रसंवरसी॥क्षिपू॥वियंसंघृतेजायतेजनयति॥विशेषेराकामादिनावाजायते॥विशिष्टंईलक्ष्मीर्जायते॥स्माद्वावजितकार्यगच्छति॥यजगते॥अव॥नितरंदीयतेसाधारणतयाजयते
नेन॥आदिर्मुखाकारां॥१४३॥क्षीयतेइतिक्षेत्रंशरीरंज्ञानानि॥पुरति॥पुरअग्रगमने॥पूरयतिवा॥पूरीआप्यायने॥प्रधत्ते॥त्रसर्व॥सर्वमात्मसीतिवा॥प्रकृष्टंधानतेऽनेनवा॥प्रकृष्टाकृ

समानानां भावः ॥ अथ ज्ञानेन न्यायनक्तिवा अंजुवात्रादौ ॥ पृथगात्मा यस्य भावस्तत् ॥ विनिसंज्ञाने भावेन ॥ धीदित इति इति निषेधः ॥ असु निवेतः ॥ हियते विषये ॥ हरति विषयानिति वा ॥ स्वने संवेदं
 स्वयते ॥ मन्त्रने ॥ नेन प्रज्ञाया सिमानसं ॥ १४६ ॥ बुद्धिने ॥ न्याय ॥ ईषगति हि सादानेषु ॥ मनईषा ॥ धृदुवन्मनया धर्वगांवा ॥ ध्यायन्मनया ध्यानंवा ॥ प्रज्ञायने ॥ न्याय प्रज्ञानेवा ॥ ज्ञा अ
 आहरति ॥

किं सये ॥ ज्ञा ॥ संज्ञायः ॥ दिर उपनये ॥ संदेहं ॥
 निरीयने ॥ गी ॥ अज्ञापणे ॥ विनयने ॥ निश्चयने ॥
 ॥ १४६ ॥

२ सामान्यजाती ॥ भिन्नजातिर ॥ मनयानाम ७ ॥ कालवर्गः ॥ ११ ॥
 सामान्यं कृत्स्नं पृथगात्मिका ॥ चित्रं तु चेत्तो हृदयं स्वांतं हृन्मानसं मनः ॥ १४६ ॥ बुद्धिर्मनीषाधिषणाधीः
 बुद्धियानाम ७ ॥ ज्ञेयन्यायानाम ७ १४ ॥ भिदुबुद्धि २ ॥
 प्रज्ञात्रो मुखीमतिः ॥ प्रेक्षोपलक्षिश्चिस्त्वित्युत्तिपतजे प्रिवेत्तनाः ॥ १४७ ॥ धीर्धारणावती मेधा संक
 मननभालपा ॥ २ ॥ गुलिउत्तिवारवारभालपा ॥ चाहं हिनं वर्याना ३ ॥ मधुगुदयका १ ॥ खवलामधुला धकनकयाना ३ ॥
 ल्पः कर्ममानसं ॥ विज्ञाभोगो मनस्कारश्चर्चा संख्या विचारणाः ॥ १४८ ॥ अध्याहारस्तर्क उहो विवि १२
 संदेह ४ ॥ निश्चय २ ॥ र्गा १ ॥ प्रतीतमजुवया २ ॥
 कित्तातुसंज्ञायः ॥ सचेहं द्वापरो वाथ समौ गिर्यं निश्चयो ॥ १४९ ॥ मिथ्या दृष्टिनास्तिकताया पादे ॥
 ववोधने ॥ शैने शोः विव मोहः ॥ तं मुह्या निशे मुधी मुष सेये ॥ मन्यते ॥ न्याय मननं वा मतिः ॥ प्रकृष्टमीक्षरगमनयावा ॥ उपलभनं ॥ उपलभ्यते ॥ न्यायवा ॥ दुलभ प्रप्राप्तौ ॥ विनिसंज्ञाने ॥ संवेदनं ॥ वि
 दज्ञाने ॥ प्रतिपदनं ॥ पदगतौ ॥ जपमिबुवुरादिः ॥ वित्तसंवेतने वुरादिः ॥ १४७ ॥ धारणात्राक्रियुक्ताधीः ॥ मेधसंगमे ॥ मेधते संगच्छते सर्वमस्यां ॥ इदमहं कुर्वामि मिन सोध्यापारः कर्म संकल्पनं ॥ क
 पूसा मर्थे ॥ चित्रस्य मनस आभोगस्तदेकपुरावराता पूर्णावाता ॥ मनसः कारो व्यापारविशेषः ॥ चर्चा अध्ययने वुरादिः ॥ संख्यानं ॥ चक्षिउर्यात्र ॥ १४८ ॥ अध्याहारो ॥ तर्कभार्थः ॥ उहो नितिकं न ते
 पा १

वापुषो दरादिः ॥ मिथ्यापहृतं तद्विषयिणी दृष्टिः ॥
 नास्ति पश्यीक इति मतिर्यस्य तस्य भावः ॥ कता ॥
 व्यापादनं ॥ पदमती ॥

ज्ञो ह स्पष्टितनं ॥ सिद्धा ॥ नो विश्वयो यस्मिन् ॥ रादुः सिद्धे ॥ नो निश्चयो यस्मिन् ॥ भुमुवलने ॥ मिथ्याममो वधमरो ॥ मिथ्येत्यवयं ॥ नेन कर्मधारयः ॥ १४५ ॥ सवेदनं ॥ विदज्ञाने ॥ आगमनं आगूः ॥ चक्षुषा व्यवत् ॥ अमिश
 सि ॥ आगं ॥ आगदः ॥ गुरीउद्यमने ॥ आगूः आगू ॥ आगुर इति धूर्तता जानाते लुप्तं ॥ आउ ॥ पूर्वात् शर्माणे ॥ नो दोरित्यप ॥ एवं सेश्रवप्रतिश्रवौ ॥ अभुजेत्युपसर्ग द्वयपूर्वाकमेर्ग्रह इत्यप ॥ समाउ ॥ पूर्वाद्वा मोक्षफलं
 ओभावे दिः ॥ १४५ ॥

मेव या के दोहवि ॥ सिद्धान्त २ ॥ चित्रभान्ति ३ ॥
 हवित्रनं ॥ समौ सिद्धान्तं ॥ द्वा तौ धांति ॥ मिथ्यामतिभ्रमः ॥ १५० ॥ सच्चिदांगूप्रतिज्ञानं नियमांश्रवंसं
 बुलिजिनया यजुलधकप्रतिज्ञायाना १० ॥ मोक्षेजकबुद्धि १ ॥ कालीगठ सनास्रसबुद्धि १ ॥
 श्रवाः ॥ अंगीकारं भुपगमं प्रतिश्रवं समाधयः ॥ १५१ ॥ मोक्षेधीर्ज्ञानमन्यत्र विज्ञानं शिल्पज्ञास्रयोः
 मोक्षयानाम ८ ॥ ज्ञानं ४ ॥
 मुक्तिः ॥ कैवल्यं निर्वारांश्रयोनिः श्रेयसामृतं ॥ १५२ ॥ मोक्षोपवर्गो थाज्ञानं मोहोऽविद्याऽप्यहंमतिः
 मोयः ॥ कुने ॥ सत्राल ॥ थिय ॥ ननुने ॥ थने इन्द्रियया विषये ॥ इन्द्रियनृत्तायदु २ ॥ मिखा ॥ हस ॥ हस ॥ मे ॥ इ ॥ छेगुलि ॥ थने विषयीन्द्रिय २ ॥
 रूपं द्वादोरसंस्पर्शगंधाश्च विषया अमी ॥ १५३ ॥ मोचरा इन्द्रियार्थाश्च हृषीकं विषयीन्द्रियं कर्म
 काभीर्ज्ञानं ॥ अयफलिका शिल्पो ज्ञास्रेवयाधी ॥ साविज्ञानं ॥ मोचनं ॥ मुह्य मोक्षरो ॥ वंधविराक्तेवलस्य भावः ॥ निर्वात्यत्र ॥ वंधानि गमनमित्यर्थः ॥ अतिशयेन प्रज्ञास्तस्य श्रेयः ॥ नितरांश्रयोनिः श्रेयसं ॥
 अविद्यमानं मृतं मरणा मत्रा ॥ १५२ ॥ मोक्ष अवसाने ॥ अवसानं धोपः ॥ अपवर्जनं ॥ ज्ञान निरुद्धं ज्ञानं निवृत्त्यन्तात् ॥ विदज्ञाने ॥ वेदनं ॥ विहृत्ता ॥ अहंमिति विभक्ति प्रनिरूपकमवयवं ॥ अहंकारार्थः ॥ अहं
 पुधानामतिः ॥ रोपयति विमोहयति ॥ रूपविमोहने ॥ रूपरूपकारो ॥ इति चो गदिकस्यायमप्यर्थो वा ॥ यद्वा रूपयते रूयते ॥ रूपं तु श्लोकशब्दयोः ॥ रस्यते ॥ रस आस्वादने चुरादिः ॥ स्पष्टं संस्पर्शने ॥
 मोक्षयति गंधव अर्दनं ॥ विसिचंति निव ध्रंतीन्द्रियाणि ॥ चित्रवर्धने ॥ १५३ ॥ गावः ॥ इन्द्रियाणि चरंतेषु ॥ इन्द्रियैरर्थते ॥ अथ यथायामो ॥ हृषीक्यनेन हृषु अलिके ॥ विषयोऽस्यास्ति ॥ इन्द्रियात्मनो लिगं ॥

कर्ममाधकमिन्द्रियकर्ममिन्द्रियमुच्यते ॥

पायनिशेषयतिमैलमितिपायः॥पेशेषने॥धीसाधनमिन्द्रियं॥१५४॥तवीतिहिनसिरोगान्-तुसौत्रोधानुः॥कषतिकरं॥कषहिसायां॥मधुमाधुर्यमस्यास्ति-उषसुषीतिरः॥लुनानिजाशं-लुज
हृदने-लवणाभुगितिलिगातरात्वं॥कष्यावृणोतिनीक्षानयामुत्वं-कषेवर्षावरणयोः॥नेजयतिस्म-तिजनिज्ञाने॥अंयनेशद्यनेभोःकृभिः॥अविशये॥अमतिरुजन्महविं-अमरोगे॥रस्य

वाक-पाणि-पाद-पायु-उपस्थ-१॥मिखा-रुस-हास-मे-देगुलि-॥
॥१५४॥तुवररक्तकयायैः॥स्त्रीमधुरेलवनः॥कदुः॥निकोः॥म्लक्ष
रसाःपुंसितद्वसुषडमीत्रिषु॥१५५॥विमर्दोऽथेपलिमलोगर्भजनमनोहरो॥आमोदः॥सोतिनिहरी
वाचलिङ्गत्वमागुणात्॥१५६॥सषाकर्षितुनिहरीसुरभिर्धारातर्पणः॥इष्टगन्धः॥सुगन्धिः॥स्पादामो
दीमुखवासनः॥१५७॥पूतिगन्धिरक्तदुर्गन्धोविसंस्पादामगन्धियत॥शुक्लंशुभ्रंशुविंश्वेतंविसदं

नेआस्वाद्यते॥१५५॥परिसर्वतोभावेनमल्पते-मलधारोक्तर्मणिधन-संज्ञापूर्वकत्वाद्व्यभावः॥मलनेधारयतिजनमनोसिवा॥सपरिमलोऽतिनिहरीअत्यंतमनोहरश्चेदासमंतान्योदय
निमुदहर्षे॥१५६॥समाकर्षत्यवशंमनः॥आवश्यकेनितिनिः-यद्वा-समाकर्षणशीलः-सुप्रजातावितिनि-रुवंनिहरी॥मुष्टुरभंतेऽत्रा-धारांतर्पयति॥इष्टगंधोऽस्या॥सुदुर्गंधोऽस्या॥आ-
मोदयति॥मुखंवासयति॥१५७॥पूयतेपूतिःपूयविशरसीदुर्गंधेव॥पूतिर्गंधोऽस्या॥दुष्टगंधोऽस्या॥विष्यति-विसप्रेरते॥विषउत्सर्गइतिभहः॥विसंसतइतिवा॥आमोऽपकोमनरनस्येवगंधोऽस्य

शपायने-त्रैपुंगतौ॥पराउत्तेमनाः॥स्मिन्-पडिगते॥१५८॥अवदायतेस्म-देप्रज्ञोधने॥सिनोनिमनः॥छिद्र-वंधने॥गुरतेउधनेमनोऽस्मिन्-गुरीउधमने॥अवलक्षतेधन॥यद्वा-वलेनी
वलवलने-छिद्रवल्-अक्षंत्यस्मात्-अध्वयात्रौसंज्ञानेव-धन-वल्वासीअधश्चावलेधायनि-क्षैक्षयेवा॥भावतिमनोऽत्रा॥धवनंधवः॥ध्वजकंपने-धवलानि॥अर्जते-अर्जअर्जने॥हरतिम
ना॥पाराउत्तमस्यास्ति॥पंडा-ध्वजोतिवतःध्विधूनने॥धूसने-धूसकांतोवृगदिविधूसरातिवा॥१५९॥

श्वेतं पाराउराः॥१५८॥अवदातः॥सितोमोरोवलक्षोधवल्लोऽर्जुनः॥हरिणः॥पारापुरः॥पारापुरीषतपाराउत्तधूस
रः॥१५९॥कृष्णेनीलाः॥सितंश्यामंवालंश्यामलंमेवकाः॥पीतोमोरोहरिद्राभः॥पालाशोहरितोहरितः॥१६०॥
लोहितोरोहितोरक्तः॥शोणः॥कोकनदछविः॥अवाक्तरागंत्वहराः॥श्वतरक्तंरक्तपाटलः॥१६१॥
रूपावः॥स्पात्कपिरोधूसंधूमलौकृष्टलोहिते॥कडारः॥पिङ्गलः॥पिङ्गः॥पित्राङ्गो॥कडपिङ्गलौ॥१६२॥

वर्षनिमनः॥हृषेवर्गोनका॥नीलनि-नीलवर्णे॥सितविहङ्गुः॥स्यायनेमनोऽस्यात्-त्रैपुंगतौ॥कल्पने-कल्पसंख्याने॥रूपामत्वमस्यास्ति॥भवतिमेश्रीभवतिवर्णान्नरेता-भवमुचिकल्पने॥
पीयनेप्रिवनिवावर्णान्नरं॥हरिदेवाभादिप्रिरस्या॥पत्रस्यपलाङ्गस्यायं॥यद्वा-पलेअश्रानिअशभोजने॥हरति॥१६०॥रोहति-रुहवीजजमानिप्रादुर्भावेव॥रंजतिस्म-रंजरागो॥रवनेस्म-
रवपुनियत्नेवा॥शोणयति-शोणवर्णे॥कोकनदंरक्तो-चलमिवछविर्चस्या॥अवाक्-रागोयस्या॥अद्वि-जगतौ॥पाटयति-पटगतौ॥पाटलाकुसुमाभः॥पाटलः॥१६१॥शपायने-श्वैःपुंगतौ॥-

पिंजनि-पिंजिवर्गः॥ वृषादिन्वाक्लव-न्मृकादिन्वाक्लव-पिंजलातिवा॥ १६२॥ वीयते-वित्रयते॥ चित्तं वायनेवा-त्रैःपालनेकः॥ कीर्यते-हिवेशेपे॥ मधुहिंसायां माधुः॥ कलपति-कल-
कलवासौ माधुश्च॥ शपति-आकोशतिवर्गः॥ एतिवर्गः॥ इरागर्गः॥ कर्तृहिंसायां-कर्तृतिवर्गः॥ मधुरादित्वात्कुर्यात्॥ यथासुल्लवस्त्रं-शुक्लः पटः शुक्लापटिः इत्यादि॥ १६३॥

^{नानावर्गः} ६२॥ चित्रं किमरि कल्माषं शवलेताश्च कर्तुरे॥ गुणेशुक्लादयः पुंसि गुणिलिङ्गास्तनद्विति॥ १

इति धीवर्गः॥

^{लाउं ५} ६३॥ रोहिणी रोहितारक्तालोहिनी लोहिता वसा॥ लोहिनी कालोहिनी कारागात्रोपादिना पि

^{लाउं २} वा॥ १६४॥ शोणि शोणाथ पित्राङ्गी पिङ्गला हरिणा त्वियं॥ हरितैनी तु तथैताः श्वेनी श्वेनासिता २१

^{वृं वी वस्त्रं} ^{वृं वी प्राणि वास} ^ओ ^{व व न यानाम ७} ^{धीवर्गः ॥ १६५॥} नीले ववस्त्रे वाना म्निनी ली प्राणि निवोषधौ॥ वास्नीतु भारती भाषागी वद्विारी सरस्वती

ब्रह्मण इयं ब्राह्मी जानाति तिष्ठि लोके-टिडुनिडीपू॥ विभर्त्ति भरतस्येयमिति वा॥ भाष्यते-भाष्यक्तायां वाचि॥ गुरुं चेतो॥ गुरुशब्दे॥ उच्यते-वाक्॥ वचपरिभाषणे॥ वरापते-वराशब्दे-
कृदिकारादिनिडीपू गौरादिवाद्वा॥ सरोत्पास्याः॥ मनुष्य-सरस्वती सति द्विदि-वाक्पापगायां स्त्रीरत्ने-मोवाग्देवनयोरपि तिष्ठे मः॥ १६६॥

व्याहरतां॥ वचपरिभाषणे॥ लपयक्तायां वाचि॥ भाषयक्तायां वाचि॥ भाषणं॥ संस्कृतादप्यभ्यपति-भुंशुअभःपतने॥ अपभ्रष्टः शब्दोऽपशब्दः॥ शास्त्रियाकरणादौ योवावकः साधुः सशब्दः॥
॥ १६७॥ निःशब्दं तां यो यम-भवति पश्य पश्यति भवति पाको भवतीत्यर्थः॥ सुवन्नां ययः प्रकृतिसिद्धि-मिदं हि महात्मनां॥ कारकाचित्तक्रियाबोधकं-चटमानयेत्यादिति॥ सुभात्मकमपि वाक्य-
मित्यर्थः॥ श्रुयते-श्रुश्रवणे॥ श्रुयते धर्मेऽनयावा॥

^{लाउं ववन ६} ^{वाकरा म स या ववन २} ^{शुद्ध ववन १} ॥ १६८॥ व्याहस उक्तिर्लेपितं भाषितं ववनं वचः॥ अपभ्रंशोऽपशब्दः स्याच्छास्त्रेशब्दस्तवावकः॥

^{क्रियापदसुवन्ननापचो लेवा क्यवा य १} ^{वेदयानाम ३} ^{वेदया विधान १} ॥ १६९॥ निःसुवन्नच यो वाक्यं क्रियावाकारका चिन्ता॥ श्रुतिः स्त्रीवेदं आम्नायं स्त्रीधर्मस्तद्विधिः॥

^{आविदजजुर्वेद साम वेद-स्वगुल्ले वेद २} ^{वेदक १} ^ओ ^{ओकारयानाम २} ॥ १७०॥ स्त्रियां मुखसामयजुषी इति वेदां स्त्रयस्त्रयी॥ शिक्षेत्यादि श्रुतेरङ्ग-मोङ्गारः प्ररावो समो॥ १७१

^{भारतादिपुराणकथा २} ^{उदात्त अनुदात्त स्वरित ३ स्वर} ^{राजानीति २} ॥ १७२॥ इति हासः पुरावत्तमुदात्तायां स्त्रयः स्वराः॥ आम्नीक्षिकी दराणीति तर्कविश्वार्थशास्त्रयोः॥ १७३॥

विदन्ते न धर्म-विद्वाने॥ आधायते अभ्यस्यते-मन्त्राभ्यासे॥ आसनं तिष्ठति॥ धर्माधर्मे वा॥ न यात्रस्याविधिविधीयमानो यज्ञादिस्मृतिविधिः॥ विधानमृग्यजुः सामान्त्रयीधर्मविदुर्बुधाः॥ धरति लोका-
न धियते वाजनेरिति॥ धर्मः॥ १७४॥ अच्यते मृत्युने देवा अनया-अच्यन्ते॥ स्पतिपापं-पौत्रकर्मणि॥ इत्यनेनेना॥ वयो अवयवायस्थाः सा-संहतिः॥ शिक्षते स्थानादिक मनया॥ अग्नये शोय-
तेऽनेन-अग्निगते॥ अवनि॥ प्रणयते मृत्युने-एतत्कर्म॥ १७५॥ इति हि पारंपर्योपदेशोऽवयव-नदात्तेऽभिन्नास उपवेदाने॥ पुरावत्तमावष्टे॥ स्वरं तिष्ठत्याद्यने-स्वराव्योपतापयोः॥ स्वर्यते अर्थो र्भिरवा॥

उच्चार्यते २
यद्योऽन्येन रजने-राजदीप्तिवा॥ राजउच्चार्यते
यनेम॥ अनुश्रवणे नरमीशरां परीक्षाम
नीशैः प्रयोजनमस्याः॥ दस्यतेऽनेन-दस्यते
पत्राणि॥

दत्तेनीयमेवोच्यतेऽनयायज्ञा-यज्ञं यजि-यज्ञा
द्यामप्यतिष्ठायैति क्रिया॥ अर्थनिगम्यते-अग्नौ
॥ १७६॥ स्त्रियां भूमादेः प्राप्तायां १७७॥ प्राचक्षते वाचि-यज्ञा-यज्ञा

उद्यमे॥४८॥यसने०असुक्षीपसो॥वाचो॥मुखमिव
मुलेउपक्रमः॥१००४॥उपसमीपेउद्गमनेद्रापन॥
उद्यहरणोद्यन्त॥१००५॥उपक्रमोद्यो०॥१००६॥१००७॥
१००८॥

वाक्यान्तरं २ ॥ ३ ॥ देवक्षमाणाद्योग्यार्थविरुद्धे ॥ पाप्मनः २ ॥
 कृता ॥ विवादी व्यवहारः स्यादुपन्यासस्तु वा सुखं ॥ १७४ ॥ उपोद्धान्त उदाहारः शपनं शपथः पुमान् ॥

वंशानुवृत्तिर्वैव ॥ पाठः १२
सर्गश्च प्रतिसर्गश्च ॥ वंशीमन्त्रनागरिवा ॥ भूम्पादे
ध्येयसंस्थानं पुराणं प्रवक्तुं क्षणां ॥ विस्तरेणोपदि
ष्टनान् सार्धं नो मूर्च्छभाष्यये ॥ निर्वक्ष्ये यः समासेन सं
ग्रहं त्रिविक्रुद्वक्षाः ॥

क्षिपयेरगोऽयम्॥ निरादिपूर्वाक्षदेऽयम्॥ ५४॥
 त्रुवाआहानेयम्॥ मुपगोपनकुत्सयोः॥ गुपि
 निंदायांसन्॥ कुत्सअवक्षीपयोगो॥ निदिकुत्सा
 योऽयम्॥

रोयः श्लोकभीत्यादिभिर्धनैः ^{नेचकं न्याग} अवर्णाक्षैपंतिर्वा दपरिवादां पवादवत् ॥ ^{री अपवाद} १७८ ॥ ^{दशानिन्दायाः १०} उपक्रोशो जुगुप्सा च

शर्वर्णवः॥ एकं प्रीतिविशेषजनितस्ममुखकारणविशेषा॥ १००॥ अश्रुतेवाप्रोति-अश्रुवाप्रो-अश्रुदेवनेयुद्धोत्तसुनु॥ कीर्त्तनं-कृतसंज्ञयने॥ समेसर्वज्ञायनेज्ञावदीधने॥ समनेनिसमाह-पूर्वज्ञा
तश्चोपसर्गइत्यु॥ समज्येतिपाठे-अजगतौ-संज्ञायां-समज्येतिव्यप॥ लयने-उनेन॥ नान्नीति-नितोत्र-किनिस्तुतिः॥ राक्षसौ॥ आस्तेयने-आदिकेने-यनेस्म-ग्राहउन्मादे॥ यथासर्पः-सर्पइति॥ उच्चैर्ष
षतेसा-धुषिरत्रादे॥ धुषिरविश्रवसे-इतिस्तिवैधः॥ विशद्वनं-त्वाभिप्रायप्रकाशनं॥ १०१॥ ककषते-ककलौ-ल्लोपतापयोः॥ आदिनाकामको-धादिसंग्रहः॥ वरपते-वरवर्णने-वर्ण-प्रशंसानद्विहृदः॥

निन्दायाङ्गवोलविस्मैन्वाङ्ग

धरणाक्षरणाकोशः साभिषायाभिर्मेधुनाः
 धरद्वीनिमित्तं पुंसः पदपुरुषनिमित्तं द्विषा
 ध्याकोशानस्यैकं ॥१॥

मिथः॥ सुप्रलापः सुवचनमपलापं स्तुतिहवः॥ १८२॥ सन्देशवाग्वाचिकं स्मृद्वाग्देवा

भाषां-भाषव्यक्तायां वा वि-लुट्। अप्रत्यये परिभाषादि॥ क्षरसंवलने-युच्-लुटि आक्षारणमपि॥ १८०॥ लवव्यक्तायां वा वि॥ मुहुर्मुहुः पुनः पुनर्भाषां-अनुलपनं-द्यत्र॥ विलपनं
॥ परिदेवने चुरादिः लुट्। पुवि-परिदेवनापि॥ १८१॥ विरुद्धः-प्रलापः॥ विरोधस्य उक्तिः॥ संलपनं॥ सुष्ठु प्रकृतं लपनं॥ अपलपनं-द्यत्र॥ अपलापः-प्रेमाय प्रह्वोनि ह्वनं-रुड्-अपनय
ने-ज्ञादोरपू॥ द्वे धार्यमाणेन-धारयामीत्याश्रुते॥ १८२॥ संदिश्यते-द्यत्र॥ संदिश्योऽर्थस्य वाक्यं॥ वाची व्याहृता र्थाभिनिष्ठक-वाचिके॥ उत्तरे वक्ष्यमाणं वाग्मी-रुसत्याद

अःसंमगनास्त्रिषु॥

नृनपसो॥३मुप
यस्या॥अथद्वयमवधारयाम्-यनर्थकवन्नमयी
मिदृशानाम्॥नप्रवारासामिअक्षराणिआयमिदम्॥
नववनाहोपना॥आनगनेरसाम्॥कुषार्थोय
स्या॥१८८॥इत्यनेरसाम्इत्येकअप्यनेत्राये-हि
८॥त्रिषु॥

अंस्पादाहंतनुमृषार्थकं ॥१८६॥ अथास्ति छमविस्पष्टं वितथं त्वनृतं वचः । सत्यं तथामृतं
येयत्तात्प्रेमस्मिन् ॥ संकुलनि-कुलसंस्थाने-क्तः संकुलं त्रिषु विप्रपद्यवा विव्याप्ते-क्षिपते स्म-क्षिप्य विवाधने-क्तः ॥ पराश्यानिहंते-कर्मनि-क्तः ॥ परस्परैरापर

सप्तसुसाधुः॥प्रियंयत्नमनस्मिन्॥संकुलानि-कुलसंस्थाने-क्तःसंकुलंत्रिषुविश्वप्रष्टवाविवात्रे-क्षिपतेस्म-क्षिष्टविवाधनेक्तः॥पराश्रानिहंतेःकर्मनिक्तः॥परस्परंरापराहने-मातामेव
धेनिवदिरुद्रार्थस्यववनस्पत्रीणि॥लुप्तौवर्गःप्रदंवायव-वाक्येप्रदेवा-ग्रस्पनेस्म-ग्रसुदनेक्तः॥त्वरितमुदितं-नितंनिरस्पनेस्म-असुक्षेपरोक्तः॥१८५॥निष्ठेवनं-ष्टिवनिरस
ने-द्यन्॥सनिष्ठीवमिनिपाठेनुपृषोदरादित्वेकारः॥सहनिष्ठेवेनक्षेत्रकरादिनिर्गमेनैतिसनिष्ठेवं-अम्बुत्रावुपवारात्तद्वति-अनंभुअंभुअकारिचिः॥नवधनेस्म-वंधवंधने॥नअर्थो

शिजिअव्यक्तैराद्ये भावेक्तः॥१६॥ प्रादेरित्युपसर्गात्तवीरायांवेत्यंशेनत्रोपसर्गादपिनिधानात् आदित्राद्यात् उपकारादयः॥१७॥ कुलसंख्याने-कोलसकीभावस्तमाहलति-हल
विलेखने-अव-कोवा॥ कलराद्ये-घ-त्र-फलादपिकलः-कोलासूकरानाहनेत्रासयति॥ कलकलउक्तः॥ तिरोवतिनेतिर्यवसेषांयदुनेतद्वासितंवात्राद्यै॥ श्रश्रवरी-संपदादित्वा
न्विपू-प्रतिप्रथमत्राद्यं-लक्षीकृत्यश्रूयनेप्रतिश्रुते॥१८॥

प्रभिः परिवादिनी ॥ तनवीराणादिकं वाद्यमानं मुरजादिकं ॥ वंशादिकं तु शुषिरं कांस्यतालादिकं घनं ॥ १ ॥

तोनाभेहोहस्तंठमुर्दुसु।विवरंनंपंचमःस्यात्प्राप्तापंचमउच्यते॥नञ्जन्वात्त्वरःपंचमः।पंचाराणंपूरणाः॥१२॥ईषत्कलः।गौ॥कडतिमाश्रयनेन।कडमदे।उल्लोरेकत्वं॥मन्दते।म
दित्वादिषु॥तारयतिअनिक्रामत्यन्ता॥त्रयः।कलमन्त्रताराः॥१३॥समन्वितौल्लयोनृत्पगीतवाञ्छानां।सम्ययत्रसः।एकः।समस्तालोमानमस्य॥वीयतेज्ञायतेस्वरोऽस्यांवीगत्यादिषु॥
वध्ननेवल्वेध्नसंवरणो।गौ॥विपंचयतिविस्तारयतिज्ञायं।पचिविस्तारेणपताद्वृ।गौ॥वीणादिकंयद्याद्यदनीयंतत्ततः।आदिनासौरंध्रीगवराहस्तकिन्नरादिः।तन्यनेति॥आनेत्ये

वाद्यने ध्वनये ॥ आसमेता नृपते ताद्यने नृदधधने ॥ मृद्यने मृदधोदे ॥ मृत् अंगमस्तेतिवा ॥ मुरंवेष्टने मुरंवेष्टनं जातमस्तेतिवा ॥ अंगे उत्संगे भवः ॥ आलिंगने ॥ लिङ्गिगनौ ॥ पुर्णः
कायनिश्रयते के शब्दे ॥ १२६ ॥ यशोधः पठः ॥ १२७ ॥ गतिनिकायति ॥ विधेयस्मान्तात् ॥ भरी ॥ आनयति प्राणयति सोत्साहान् ॥ दुन्दुर्गतिनायेन भानि ॥ ग्रामुष्मनिश्रयतेन वा ॥ उम्भ
पूरणे ॥ पटेन हन्यते ॥ पटेति शब्दे जहानिवा ॥

रुहीनकादिनिश्रयते ॥ यवमभ्यस्यते ॥ अ
लिङ्गध्वनये पुष्पकोनध्वर शिरावासागति
त्रिजोव निर्विकारमपिकेति पठति ॥ १२८ ॥

चतुर्विधमिदं वाद्यं वादिनां तोयनामकं ॥ मृदङ्गं मुरजां भेदादं क्वालिङ्गोर्दुकास्त्रयः ॥ १२६ ॥ स्था
दमी ॥ धक ॥ भरी ॥ काहाल ॥ नगारा ॥ दवास्त्रि ॥ वीणाधारा ॥
यशः पठहोरक ॥ भेर्यामानकं दुन्दुभिः ॥ आनकः पठहो ॥ स्त्री स्यात्कोरो वीणादिवादनं ॥ १२७ ॥ वीणा
वीणायाताल ॥ वीणायाकनेवोदसि ॥ वीणायागरी ॥ वीणायावंध ॥ वाद्यविशेष ॥
दराउः प्रवालः स्यात्कुभंरूपसेवकः ॥ कोलस्वकं रक्तकायः स्यादुपनाहो निवन्धनं ॥ १२८ ॥ वाद्यप्र २५
उवुरतमोउवुर धिमे ॥ खालेमले ॥ हो ॥ प्याखनमोस्त्री ॥ धिलाताल ॥ जल्यीताल ॥
भेदाउमहं मडुडिगिमंरुंरराः ॥ मर्दलः परावो न्येचनर्तकीलासिकेसमे ॥ १२९ ॥ विलम्बितं दुन्दु

कुरापसनेन ॥ कुर्नेशब्दोपकरणायोः ॥ १२९ ॥ प्रकर्षणबल्यने संवियते ॥ कंवातं स्कुम्भानि ॥ कश्चकुश्चकृते भानिवा ॥ प्रसेव्यते ॥ पेटसेवने ॥ कुलसंस्थाने ॥ अं वने अव्यतेवा ॥ अविशदे ॥ कोलवासोः अन्
कधवा ॥ उपनस्यते ॥ नेनास्मिन्वा ॥ नहवंधने ॥ निवध्यते ॥ नेनास्मिन्वा ॥ वंधवंधने ॥ १२९ ॥ उमहं मडुडिगिमंरुंरराः ॥ मर्दलः परावो न्येचनर्तकीलासिकेसमे ॥ १२९ ॥ विलम्बितं दुन्दु
॥ रुंरशब्दे ॥ अरन्वा ॥ केशवकं ववाद्यको मर्दमुपमर्दलानि ॥ पनं ववाहं वाति गच्छ निकः ॥ अन्ये गो मुखहुपुकादयः ॥ न न्यति ॥ लसति ॥ लसश्चेधराकीउमयोः ॥ १२९ ॥ विलंबितं करव

२२९ ॥ विलंबितं करव

पुनं त्रिषुशीघ्रं विलीने विप्रारोतयोर्मेधोभवत्वात् ॥ ननं नततत्तदस्मात्ति ॥ ओवनं ॥ उवसमवाये ॥ हननं ॥ नलनं ॥ नलप्रतिष्ठाकरयोः ॥ कालस्य क्रियया ॥ आवापनिश्रययादिक
यामानं परिच्छेदनं ॥ गीतवाद्यपादादिन्यासानां क्रियाकालयोः साम्यं लयः ॥ लयनं ॥ लीङ् ॥ श्लेषणो ॥ २०० ॥ तारुनाप्रोक्तानं अवस्त्वने ॥ नाद्यं तोर्यत्रिके स्यात् ॥ लसश्चेधराकीउमयोः ॥

तुर्यमुरजा
आपनयमाप ॥ आपमृजनीति अश्रुजः ॥ भाव
यतिपरिभावाय ॥ निश्रयति ॥ अश्रुजः ॥ भाव
सोराज्या ॥ कुमार्याति ॥ कुमारकीज्या ॥ भ
कुः ॥ राजीपारकः ॥ २०३ ॥

मध्यं तत्त्वमोद्योचनं क्रमात् ॥ तालः कालक्रियामानं लयः साम्यमथास्त्रियां ॥ २०० ॥ तारुवं नटनं नाद्यं लास्यं
प्याधनर्द ॥ विं मे प्याधनध्वस्वता ॥
नृत्यं च नर्तनं ॥ तोर्यत्रिकं नृत्यगीतवाद्यं नाद्यमिदं त्रयं ॥ २०१ ॥ भुक्तं सश्च भुक्तं सश्च भुक्तं सश्चेति न
नर्तकं ॥ स्त्रीवेषधारी पुरुषो नाद्योक्तो गणिका र्जुका ॥ २०२ ॥ भगिनी पतिरावुत्रो भावो विद्यानथावुकः ॥
जनको युवराजः लकुमारो भर्तृदारकः ॥ २०३ ॥ राजा भद्वारको देवसत्सुता भर्तृदारिका देवी

दितत्र भवं तोर्यशब्दः ॥ त्रयोऽप्यस्य त्रिकं ॥ तोर्योपलक्षितं त्रिकमिति विग्रहः ॥ ३६ ॥ मेव नृत्यादित्रयं नाद्यमपि ॥ २०१ ॥ यः पुरुषः स्त्रीवेषधारी नृत्यतितस्मिन् ॥ भुक्तं सादित्रयं ॥ भुवोर्भुवा
वाकुं सोभाषणमस्य ॥ भुवाकुं सयतिवा ॥ नाद्योक्ता वित्तधिकारः ॥ प्रांगं गहारात् ॥ गणिका ॥ अञ्जुकाज्ञेया ॥ २०२ ॥ भट्टनिवक्ति ॥ भट्टासौ तारकश्च ॥ नलनि ॥ नलविश्वे ॥ भट्टासौ तारकश्च
वा ॥ भट्टस्वामित्वं अस्तिवा ॥ भट्टारको नृपेनाद्यवाद्यदेवतयोर्धने इति हेमः ॥ दीव्यति ॥ अय ॥ भट्टेति भट्टः ॥ सोऽस्य स्यापनित्वेन भट्टिनी ॥ भट्टिनी द्विजभार्यायोः ॥ नाद्योक्तो राजयोषिति ॥

भावः सत्सुता भावाभिजायचेष्टात्मजस्य ॥ त्रिया
लीलापदार्थः ॥ पुंभुजं नृविभूतिषु ॥ रथादीच ॥

२०४॥ वधं नार्हतीत्युक्तौ वृद्धाणि साधुः वृद्धाणां स्याद्वृद्धसाधुः वृद्धद्वयानिश्चरे ॥ साधुो धिक्कृतः ॥ अयने वाद्युने अविशये ॥ वालाकुमारी ॥ वासुधैव कुटुम्बकम् ॥
अर्जुनोपः ॥ जगतो ॥ कर्तव्यमाचरन् काममकर्तव्यममाचरन् ॥ तिष्ठति प्रकृतावारे सन्तु आर्य इति स्मृत इति वसिष्ठः ॥ मर्षणान्महाराजमारिषः ॥ २०५ ॥ अत्रासातासेव अत्रिकावतिका
नर्थेति द्विरूपकोशात् ॥ २०५

हताभिकायमितरासुचमदिनी ॥ २०४ ॥ अवधरापमवधोत्तोरजशपालस्तुरादियः ॥ अम्बा

माताथवालास्यादासूरार्यस्तमारिषः ॥ २०५ ॥ अत्रिकाभगिनी ज्येष्ठानिष्ठानिर्वहनेसमे ॥ हरो

हञ्जेहलाहाननीचावेठीसखीप्रति ॥ २०६ ॥ अङ्कहरोऽङ्कविक्षेपोव्यञ्जकाभिनयोसमे ॥ निर्वर्त्ते ॥ २०६

त्वङ्कसत्वाभ्यां द्वे त्रिधाङ्गिकसात्विके ॥ २०७ ॥ शृङ्गारवीरकरणाः पुनरास्पभयानकाः वीभत्सरोडेचरसाः ॥

नियतस्थानेनिष्ठा ॥ निष्ठोत्कर्षव्यवस्थयोः ॥ नीचाप्रतिआधानं हरो वेठीप्रत्याधानं हञ्जे सखीप्रत्याधानं हला ॥ हिङ्गे हिङ्गितानादरयोः ॥ हलति हलविलेखने ॥ २०६ ॥ अंगस्थानानां स्थानान्तरेन
यनं अंगस्थहरणं ॥ अंगानां विक्षेपः ॥ व्यनक्ति ॥ अङ्गव्यक्तादौ ॥ अभिनयत्यर्थे ॥ द्वेमनोगतभावाभिव्यञ्जकस्य ॥ अंगेन निर्वर्त्तन् भूविक्षेपादिसत्त्वेन मनोवृत्त्या निर्वर्त्तन् तं भादिस्तं भः स्वोदधरोमां वः स्व
रमंगो धवेपथुः ॥ वैवर्ण्यमश्रुप्रलय इत्यद्वैतसात्विकागुराः ॥ २०७ ॥ यत्राद्याकांतेपि वात्सल्यं दत्तम् ॥ रस्यने रस आस्वादनम् ॥ शृङ्गं प्राधान्यमियर्त्ति कर्मण्यणः शृङ्गारः ॥

उत्तमपुत्रप्रकृतिकत्वेन गुणसारहितत्वाच्चुविः ॥ शोउत्पनेवा ॥ उत्तैर्ज्वलति प्रकाशते ॥ २०८ ॥ उत्साहेन वर्द्धते उत्साहं वर्द्धयति वाचस्पत्युद्वेगो ॥ वीरयति ॥ विजोषिता इर्ने ईरयति वा ॥ इरातो ॥ को
वायुद्वार्थ अजनिवारक ॥ कसराण कसराणां वातस्य भावः ॥ छियने नयाः रूपेः सप्रसारणं चेति भिदादिपाठादङ् ॥ द्यने रक्षत्यनथा दयदानगति हिंसारक्षरोषु ॥ अनुकंपनं कपिकिं विश्रुत्ने ॥ अनु
शोशत्यनेन कुत्राआधाने रोदनेयहसनं हसेहसने ॥ २०९ ॥

शृङ्गारः शुविह्रज्वलः ॥ २०८ ॥ उत्साहवर्द्धनो वीरः कारुण्यं करुणा घृणा ॥ कृपादयाऽनुकंपा च अ

नु शोशोपथो हसः ॥ २०९ ॥ हासो हास्यं च वीभत्सं विहृतं त्रिष्विदं द्रव्यं ॥ विस्मयोऽपुनमाश्चर्यं चित्रमप्यथ भे

खं ॥ २१० ॥ दारुणं भीषणं भीष्मं घोरं भीमं भयानकं ॥ भयङ्करं प्रतिभयं रौद्रं तूष्णं मनीषु ॥ २११ ॥ चतु

र्दशदरं त्रासो भीतिर्भीः साध्वसंभयं ॥ विकारो मानसो भावोऽनुभावो भावबोधकः ॥ २१२ ॥ गर्वोऽभिमा

द्यत्रिहासः ॥ रम्यतिहास्य ॥ वर्द्धेर्निन्दायां सनभावे घञ् यच्चा अपुनयाही भत्ता स्यञ् ॥ विकारो विकृतं गुणप्रभवत्वात् नष्टकामज उद्वेगी शोभनैरुधिरा दिजः ॥ वीभत्सो विविधः ॥ विस्मयनं स्मिङ् ईषद्वसने ॥
अनु आश्चर्यार्थे ॥ व्ययनस्य भवनं ॥ आइतिवर्त्यते अभिनीयते ॥ चित्रयति ॥ चित्रचित्रकरणे ॥ भिरो र्दिङ् ॥ २१० ॥ दारयति विहृतं दंभये ॥ भीषयनेत्युः ॥ विभेत्सस्मात् ॥ घोरयति ॥ घुरभिमाथत्राययोः ॥ विभेत्स
स्मात् ॥ भयं करोति ॥ प्रतिगतं भयेन ॥ प्रतिगतं भयमस्मिन्वा ॥ रुद्रस्ये दं ॥ उवसमवाये उगुः ॥ २११ ॥ दीर्यं तस्मात् दंभये ॥ त्रसी उद्वेगे ॥ त्रिभिभये ॥ साधुनस्य नि ॥ मनोविकारो रत्नादिर्भावः ॥ भावयति करोति र
सानिति ॥ भावो भिप्रायवस्तुनोरिति हेमः ॥ भावस्य रूचको गुरा क्रियादित्यनुभावयति न्यनुभावः ॥ अनुभावः प्रभावे स्यान्तिश्च ये भावस्यने इति हेमः ॥ २१२ ॥

गर्वमाने-घत्रा॥अभिमानोमानः॥अभिमानोर्थादिर्दृष्टि-ज्ञानेप्रणयिंसयोः॥अहमितिकारो॥मननं-मनु अवबोधने॥वित्रस्पसमुन्नतिः॥न आदरः॥परोभुवइतिधनौवैकल्पिकत्वाद्दोषः॥उपसर्गस्य
घत्रीतिदीर्घः॥निरस्कारो॥२५३॥रहस्यं-रिहवधो॥स्त्रीत्वलोकात्॥अवमाननं॥अवज्ञानं॥अवहेलनं-हेडुअनादरेऽलक्ष्योरेकत्वं॥सह आदरसंकाः॥मन्दमक्षंवागाधत्रा॥हीलजायां-संपदादि
किपू॥

अहंकार३ तिहिंनोओ ५ अपमान४ नपरिभवस्य
नोहंकारोमानश्चित्रसमुन्नतिः॥अनादरःपरिभवःपरिभावसिरस्त्रिया॥२५३॥रीठाऽवमाननाऽ

हेलाजुल ५ त्रीडेवि १ लज्जा ५ मेवयाकेनदवलज्जा ५ क्षमा २
वज्ञा॥अवहेलमसूक्ष्मां॥मंदाक्षंहीस्त्रपावीडालज्जासापत्रपान्तः॥२५४॥क्षान्तिस्तिक्ष्णाऽभि

स्य-परधनसलोभ- सहमयाक ३ गुणदुःखयानगुणमदुःखाल ९ मजाक ३
ध्यातुपरस्वविषयेस्पृहा॥अक्षान्तिरीर्ष्याऽसूयानूदोषारोपोगुरोषपि॥२५५॥वैरंविरोधोविः २७

शोक ३ प्रसोतापवाल ३
देषोमन्युशोकोतुशुकस्त्रिया॥पश्चात्तापोऽनुतापश्चविप्रतीसारइत्यपि॥२५६॥कोपकोधाऽ

चपूरविलज्जायां-धित्वाडुः॥नक्षमं-क्षाम्यतेः॥तिनित्रसमासः॥ईर्ष्यां-ईर्ष्यइर्ष्यायां-गुरोश्चेत्यः॥असयनं-असत्रअसूयायां॥अभ्यसूयाव॥२५५॥वीरस्पकर्मवैरमेथुकयोरितिनिर्दे
शास्युवादित्वाद्वाऽरा॥विरोधनं-विद्वेषणं-रुधिर-आवरणं-द्विषअपीतो॥मनज्ञानेयुः॥शुच्यौके॥पश्चात्तपनं-अनुतपनंनपसंतापे॥विप्रतिसरणं-समनौघ-उपसर्गस्यघत्रीनिवादीर्घः
रंवीडलज्जायां॥लज्जेनंओलजीवीडायां॥सालज्जाअन्यतश्चेत्पत्रपा॥२५४॥क्षमरां-क्षमसूक्ष्महे॥जितैःक्षमायांसन्-तदंतादप्रत्ययेटापू॥अभिधाने-ध्वेआधाने-आत
श्वेत्यडु॥४२

मृष्यतिनिक्षायो-न-असमासः॥रुषहिंसायां॥प्रतिहननं॥रुदकुक्षेसंपदाया॥दापि-कुक्षारुधाव॥शुचौभाषितपुंस्कः॥त्रीलसमाधाने॥त्रीउ-स्वप्नेवा॥उत्तदनं-मदीहर्षे॥वित्रस्पविभ्रमोऽनवस्थानं॥
२५७॥प्रीणानिप्रियस्तस्मभावः॥हृदयस्यकर्महादमा॥प्रयत्नं-प्रीजनर्पणो॥स्नेहनं-स्निहधीतो॥दोहमाकर्षददाति॥एषणानिष्कौ-इषुइच्छायां॥काक्षिकाक्षिइच्छायां॥स्पृहइच्छायां॥

मोक्ष ३ शुचिशील ३ ज्ञेय २
मर्षरोषप्रतिघातदंकुक्षौस्त्रियो॥शुचौतुवरितेत्रीलमुन्मादश्चित्रविभ्रमः॥२५७॥प्रेमानापि

मतेडा ५ मनसुवा १२
यताहादंप्रेमसेतोऽथदोहदं॥इच्छाकांक्षास्पृहेहातुद्राच्छालिप्सामनोरथः॥२५८॥कामीऽ

मनोवांछायाः १२ अतिमनसुवा सः १ धर्मदयकेवित्ता २ मनयाकष्टपीडा
भिलाषसर्पश्चसमहानलालसाद्योः॥उपाधिर्नाधर्मवित्रापुंस्पाधिर्मनसीव्यथा॥२५९॥स्पा

ललसश्च २ ललसाय २ स्मरणा-ध्यान ३ तववित्रा २ अतिरस २ अत्यंतवल्लाक २
त्रिःत्रास्मृतिराध्यानमुत्कारणोत्कलिकैसमे॥उत्साहोऽध्ववसायः॥स्यात्सवीर्यमतिशक्तिभाक॥

ईहवेष्टायां॥नर्षणं-जितृषपिपासायां॥लभेःसन्नन्नादः॥मनस्वरथोऽत्र-मनसोरथइववा॥२५८॥कामने-ककुकोतो॥लघने-लखकोतो॥सतर्षः-महांश्च-ललईप्सायां-सरा॥लसकोतो-भृशंल
मनमित्यर्थेयडंतादः॥टापू-यजितुलालसः॥समीपेअर्थरूपपन्नं-आधिर्वा॥धर्मस्पृशिता॥आधीयतेडुःखमनेनडुधाज्जा॥२५९॥वित्रनं-विविस्मयां॥स्मरणां-स्म आधाने॥ध्वेविंतायां॥उत्कंठ
नं-कठिगोके॥उत्कलेःकृत्रादिभ्योवुन॥उत्सहनं-प्रहमर्षणो॥अध्ववसानं-जोत्रःकर्मणि॥सउत्साहअतिशक्तिभाक-वीरसाधुः॥२६०॥

ससरोमि॥२५६॥कुपकोषे-कुपकोपे-मविधत्रा॥

नी

पुं

एकमनिशयितध्ववसायस्य॥

केमुर्दिपट्टवाक्कादकः। कस्यवृद्धागोपिपटः व्यापकः। पठगंतोव्यजंतिक्षिपंत्यनेन॥ दभ्यतेऽनेन-दंभुदंभने॥ उपधायते आरोप्यतेऽनेन॥ द्वायतेऽनेन॥ कितवस्यकर्म-युवाग्रपाकुक्षितासृतिः। सगतो॥ निष्ठाकाक्षिः-क्रिया-परप्रसारगोप्या-यद्या-पराभीष्टस्यनिकर्तनं-कृतिद्वेदने॥ शठति-शठकैतवे-शठस्यकर्म॥ मदीहर्षे-भावेद्यत्॥ न अवधानमस्यतस्यभावः॥ २२१॥ कुतुं चर्मनिर्मि

केतनं-किलक्रीडायां॥ किलचलनेवा॥ परिहस
नं-हस्यसने॥ क्रीडनं-क्रीडविभोरानरां-चलने
मनिन॥ २२३॥ अपदेवानं-दिशं-अभिभजने
॥ लक्षणां-लक्षणधालोचने॥ खेलेनं-खेलव
लेन॥ कुतुं-क्रीडायां॥ निष्ठाकाक्षिगमनेन-कुक्षिरा

व्यवदेनां-व्यपतिकरंवाच
कपटदं
हथि३
धर्मधाकोप्रमाणा२
२२०॥ कपटोऽस्त्रीयांजदम्भोपधयश्चमैकैतवे॥ कुसृतिर्निहृतिः॥ शाश्वंप्रमादोऽनवधानता॥ देअविमृष्टकृत्यस्य

कैतवाया-वीज४
स्त्रीयानिखायावना
विभमयाडंसज
२२१॥ कौतुहलं कौतुकं च कुतुहलं॥ स्त्रीयां विलासं विद्वोकं विभ्रमं ललितं तथा॥ २२२॥ हेला

धनेस्त्रीयाशृंगारनजायस्त्वोज्ज्व
स्त्रीपुरुषरसनस्त्रेतादं
लीलेत्यमीवाहाः क्रियाः शृंगारभावजाः॥ इवकेलिपरीहासाः क्रीडा लीलाचनमैवा॥ २२३॥ व्याजोऽप

स्त्रीपुरुषवसहु
स्त्रीपुरुषयाक्रीडा३
वस्तुनि३
वेष्टामदु२
२२४॥ अवहीत्या

तस्मिन्पात्रं हलति हलविलेखने मृलविभुजादिकः। यद्या-हलति पवाद्य-कुत्वाः हलं प्रजाश्रि-कौतुहलं कौतुके स्यात् प्रजाते पितृदृश्यते॥ कुतुं कायतिः कैत्रावे॥ यद्या-कुत्वा भवं। कुतुजति-कुजहिंसा
यां॥ २२२॥ शृंगारान्तरस्यादेः भावान्मनोविकाराज्जाताः क्रियाश्चेष्टा अलंकाराख्या विलासादिकाः शतशो बहवः। हवनं हृदनादनयोः॥ कृत्यं स्यनेनवा॥ विलासनं-लसत्येप्ररो॥ उच्यतेऽत्र-उच
समवाये॥ विद्वोरोकः-स्थानं-विद्वोः॥ विभ्रमरां-भ्रमुअनवस्थाने॥ ललईप्सायां-लडेविलासेवा॥ हिलभावकरो॥ हेडुअनादरे॥ लयनः-ली-लौकुक्षेप्ररो॥ लैयंलोति॥ इवरां-पुनो॥
कुतुहलं३

अवहिः स्थितिरवहित्या॥ आकारस्य शोकादिजनिनं मुखमन्त्रादेर्गोपिनं॥ संवेजनं संवलनं॥ संभ्रमरां॥ आश्रुतां परदेदनं॥ उत्थासेनाधिक्येन क्षेपनेन वा सहितः॥ सहा सोमनागल्यः॥ धिक्-ईषदुसने॥
२२५॥ महत्वात्प्रत्यहीनः मध्यमः॥ रोमां संवने पूजनं द्यम्॥ रोमरां हर्षरां पुलककंठकरो मविक्रिया रोमो द्रमाश्चात्रैवा॥ क्रदिरौदने॥ रुदिनू अश्रुविमोचने॥ कुसरोदने॥ जभिं गात्रविनामै॥
रुदिनू अश्रुविमोचने॥ कुसरो
दने॥ १

२ धवसौभावतोकपुया॥
हतास२
तवष्टाकुला२
मुमुपहेला१
३कारगुप्तिः समौ सन्वेगं समुमौ॥ स्यादाधुरितकंहासः सोत्प्रासः समनाकस्मितं॥ २२५॥ मध्यमः स्या

वाषनकंहेला
विमकंकडि२
खोया३
वाकार२
देअगीकृतासंपादनस्य२
विह२
विहसितं रोमां शोरो महर्षरां॥ क्रदितं रुदितं कुहंजृम्भातुत्रिषुजम्भरां॥ २२६॥ विप्रलम्भो विसंवा

दोड कुनिन२
हेड५
तन्दातन्दिः
अवेत२
भृ
कुरुकोटिल्ये२
दोः रिङ्गां सवलनं समौ॥ स्यान्निद्राशयनं स्वापः स्वप्नः सन्वेश इत्यपि॥ २२७॥ तन्दी प्रमीला भ्रुकुटिभु

मिखाफुसिवेको२३
मभिङ्गमिखा
पंचस्वभावस्य५
कुटिभुकुटिः स्त्रियः॥ अदृष्टिः स्यादसौम्येक्षिांसिद्धिप्रकृतीत्वमै॥ २२८॥ स्वरूपं च स्वभावश्चर

॥ २२६॥ विज्ञोषेराप्रलंभनं-कुलभषप्राप्ते॥ विरुद्धं संपादने॥ रिगितो॥ सवलनं संवलने॥ द्वेधमदिश्वलनस्येतिस्वामि-वालानां हस्तपादगमनस्येत्यने॥ पिच्छित्वा दोषतनस्येत्यपरे॥
निद्रायां-द्राकुत्सायांगतो॥ निन्दनं-निन्दतेऽनयेतिवा॥ निषपूशये॥ विज्ञाप्रवेशने-शोस्विज्ञानं॥ २२७॥ तत्पूर्वाज्ञाने-तन्दीतिनिपातितं॥ तन्दायाः-करां॥ इन्द्रियाणां तनतन्दात्यस्यावा
प्रमीलनं-मिलनिमेषरो॥ भ्रवोः-कुटिः॥ असौम्ये-मुन्दरे॥ विरुद्धोदृष्टिः॥ एकदृष्ट्याः-दृष्टेः॥ संशोधने-धिवसंरादौ॥ प्रकरां-उक्तम्॥ २२८॥

और

अपत्यानि॥

भोगः फलवत्तु गतिर्वाप्स्यति॥ जिह्वकुतिलं गच्छति॥ पवनोऽत्रानंयस्यः॥ ८॥ अहो भवं आहो यं॥ आदिना कंचुकादि॥ स्फुटं विकसने॥ फलगतौ॥ कंचने कचिदी प्रिवंधनयोः॥ निश्चयेन मुख
ने॥ क्षोभने मोहयति॥ श्विघनेऽनेन वा॥ त्रिद्विधा स्नेहनमोहनयोः॥ मोहनयो रित्येके॥ गिरिनिजीवं गृणिगररो॥ गले लोनिवा विवेष्टिका यं विप्रव्याघ्रौ॥ विषविप्रयोगे वा॥ ९॥

स्फुटं ति-२ फलानि-२

नृणां निवाः नृनये॥ नराः कायं नृनवानरकः॥
निर्गतोऽथात्॥ दुष्टगतिः॥ अपनि॥ नासिवा वि
सुखमत्र॥ १२॥

भोगी जिह्वगः पवनान्नानः॥ ८॥ त्रिधा हे पं विषास्थादि फलं यंतु फलान्नयोः॥ समौ कश्चुकं निर्मा
कौ क्षोडरुगरलं विषा॥ ९॥ पुंसिली वैचकालो लंकालकूटं हलाहलाः॥ सारो द्विकः सौलिक
केयो वरुपुत्रः प्रदीपनः॥ १०॥ दारदो वत्सना भश्च विषभेदा अमीनवा विषवैद्यो जाडुलिको
व्यालगास्या हितुलिकः॥ ११॥ स्यान्नारकस्तनरको निरयो दुर्गतिः॥ स्त्रियां तद्देवास्तपनोऽवीचि

ईषत्कोलति कुलसंस्थाने॥ कालमप्रिकुटयति कूटपरिदाहे॥ कालस्य कर्म लोभ्योर्वाक्ये रात्रि रिवेति वा॥ हलतिजठरे॥ हलविलेखने॥ नहलति आहलति वा अहलं आहलने वा ततः कर्मि
रयः॥ हलं वहति वा हलमिवाहलति॥ सारो द्वे द्वे भवः॥ सुगृह्य भवो वा सौ राद्विकः॥ शुक्तिदेवो भवः॥ वरुणाः पुत्रः॥ प्रदीपयति॥ १०॥ दारदो द्वे भवः॥ वत्सना भूतिः॥ गोभूति सायं॥ वल
स्यानाभिरिव नाभिरस्पति वा॥ विद्यामधीते वेति वा॥ विषस्य वैद्यः॥ जां गुली विषविद्या अधीते वेदवा॥ जां गुल्मादिव्यति वा॥ व्यालं गल्लानि॥ अहस्तं मुखं नेन दीवानि॥ ११॥ नरनि-

रुहूर्नाम प्राणि विद्रोषः तस्यायं मर्हं श्रासौ रौरवश्च॥ संहारो हारः सम्पकहरोऽत्र संहारः॥ सम्पद्यातोऽत्रेनेके॥ कालान्ययी मयानि सूत्रा नैत्रानरकस्थाः सत्त्वजंतवः॥ नरके भवाः प्राणुः॥ दारपा
नौ॥ विगतस्तारारि र्यत्र नत्रवा विगततरणि नैयत्रवा प्रशाघरा विनरौ नक्षने नलंघ्य नेवा श्रेष्ठे दृष्टरा लक्ष्मी विहृष्टा॥ नियता जतिर्धरा यस्याः॥ निर्गता जनेः शुभा दिति वा जति गतौ॥ १२॥

कुशुभशुक्लौ विषादि न द्वितीया॥ पारमपारमस्येति वा॥
पाराकारवस्य सति वा॥ पारमपारमस्येति वा॥
१५॥ उदका नि संतपत्रा उदका निधीयेते वा॥

महारौरव रौरवाः॥ संधानः कालसूत्रं वेत्त्याद्या सत्त्वास्तनारकाः॥ प्रेतवैतरणी सिन्धुः स्यादलक्ष्मी
स्तनिर्जतिः॥ १३॥ विष्टिराजुः कारणा तु यातना तीव्रवेदना॥ पीडा बाधा वाथा दुःखममानस्यं
प्रसूतिजं॥ १४॥ स्यात्कष्टं कष्टमाभीलं त्रिष्वेषां भेद्यगामियत्॥ समूद्रोऽधिरूपारः पारवारः स
नित्यतिः॥ १५॥ उदत्त्वानुदधिः सिन्धुः सरस्वान् सागरोऽर्तावः॥ रत्नाकरो जलनिधि र्यादः पतिरपां

विज्ञाति लेशं यद्वा विघ्नानि विषविप्रयोगे वा॥ विघ्नने चेतने न विमुच्यते नेन वा॥ आजवनि जुगतौ॥ आअज्यते वा॥ पीडा अवगाहने॥ बाधु विलोडने॥ व्यथमय संवलनयोः॥ दुष्टनिखा न्य
स्मिन्दुर्निन्दितं रवनति वा दुःखयति वा॥ मनसि साधुः मनस्याद्विन्नं असनसो भावो वा॥ १४॥ कष्टनिस्महिनस्मिन्ना कष्टगहनयोः॥ कृतं निश्चिन्ति॥ आसमं नात् भियं लाति॥ समुनति उ
न्यिक्ते दने॥ समीचीना उदजलवर विशेषाय स्मिन्वा॥ समुद्रया मर्यादया वर्तते वा॥ आपो क्षीयंते वा॥ कुं पृष्ठी पिपत्ति न समासः॥ न कूपमृद्विति जगतौ॥ अगाधत्वात् वनि तुभजौ
प्रसूतिजातौ॥ २

नरकस्योऽप्राणी यमनदी १
न ओवेथा ३ आवाधावा १
नरकवर्गः २
यादसौ जलने नृनां पतिः ९

कनश्चासौ लोलश्च ॥ उद्धूलो कानिवा ॥ कंजालं गम्य
उन्मादः कांस्य अव्यक्तैर्जातु ॥ आवर्जनं ॥ २० ॥ प
र्षनि सिंचनि ॥ विन्दति-विदि अवयवे ॥

समुद्रयाभेदः

जीव्यतेऽनेन॥भूयते-भूयाप्रौ॥वन्यते-संभज्यतेसेव्यतेवा॥वनुयाच्यतेवा॥११

द्वं वा ३२

सामान्यलंख २७ ॥ लंखमय २

लंखडुलि४

लंख्यात्तरङ्गः

लंखयाद्यमयजग

सं०

पाषाणे ॥२

श्वसप्राणाने॥वरप्रापणे-यद्वा-जन्मानामुद्धर
 नंपरिवरनंच॥कुत्सिताःकृपाःकृपस्थप्रतिद्वन्ति
 रिनिवा॥विद्यार्थने-द्विदाराणांयद्वा-विद्यार्थने
 कर्मणिपञ्चकुत्सिताविदाराः॥ २४ ॥

सुसिद्धीकथ

द्विस्ता २

बिना ३

स्वियादधु ॥

जओखओलं

खद्युभीक ॥ ल

मेखदधुस. जत्र

खवलंख

॥ खननो

दत्तं तया धीश्वरः

फिसलभूमिर

भैरवनाल ५

लंखभसवियाछखिलनंझात३

खताकिलर

नामनतरययायमागुलंखर

नामः योगः जहाज ३

धात्र्यादौगाः

द्वेश्वरकन्यादीकृतगर्तस्प०

राजीव

...

...

नवारूपत्रेतिवा॥तयोःप्राशवारयोर्नरंमध्यं-पितृत्पत्र-पांत्यस्मादा॥२२॥द्विर्गताअनर्गतावापोऽत्र॥पुलति-पुलमहत्वे॥सिकताःसंत्यस्मिन्-सिकतानांविकारोवा॥२३॥निषीदंत्यत्र-
षड्विशरणादौ॥यद्वा-निषदने-संपदादिक्विप्-निषदआसनेस्वरःआवारकः॥वृञ्आवरोआधृषीयःपवाद्यव-निषद्वरः॥जमति-जमुअदने।यद्वा-जमअदनेभावेद्यत्रजं
वमाल्ति-लाआदाने॥पद्यते-पविविस्तारे॥शीयते-स्मिन्ननेनवा।षड्-॥यद्वा-शीयतेनश्यति।श्यति-शीनचूकरोवा॥कद्यति-कद्यकुत्सितेवा॥जलानिउद्धृतंतेभिः॥परिवहंत्येभिः॥

कौलनिःकुलसंस्थाने॥स्रवनिःस्रगतौ॥२५॥आतरंस्तरनेन॥तरंतरःतस्यपरं॥२६॥द्विगुणितः॥द्विगुणितः॥द्विगुणितः॥समुदितानांगमनेवा॥संथात्रा॥साप्रयोजनस्य॥२७॥पोतेनोपल
क्षितोवनिक॥कर्तः॥श्रीवमरिचंवेतिदुर्गः॥तंधरति॥ध्वजधारणो॥नावातरति॥२८॥नियच्छतिपोतं॥यमनियमने॥पोतंवहति॥कूपेकायति॥केशदे॥पुराणानांरजुनांदृष्टः॥नौकाया
देकाष्टपाषाणद्वेननौकाकारानुसैविन्याः

लः॥पोतोऽम्बुसरणंस्वतः॥२५॥आतरंस्तरपरपंस्याद्वोणीकाष्टाम्बुवाहिनी॥सांयात्रिकः॥पोत

वणिक॥कर्णधारस्तनाविकः॥२६॥नियामिकाः॥पोतवाहः॥कूपकीगुणदृष्टकः॥नौकादराः॥

क्षेपणी॥स्यादरिचंकेनिपातकः॥२७॥अधिः॥स्त्रीकांष्ठकुदालः॥सैकपात्रंतुसेचनं॥यानपात्रं

नुपोतोऽधिभवेत्रिषुसमुद्रियं॥२८॥सामुद्रिकोमनुष्यो॥धिजातादैनोः॥समुद्रिकाः॥क्षिपेद्वना

लंखकावल
षेवा
सिक्का
जहाजवणि
नाही
देवहित्रवाहकस्य
नामसालेखिपत्र
नामवालेकठि
देनोमध्यस्थरजुवं
धनकाष्ठस्य
नौवंधनकीलक
सैतयनो
ति
देनोपृष्ठस्थवालनकाष्ठस्य
नामधिनाहोयगुप्ति
लंखलेगुका
जहाज
३२
समुद्रसजायलपुजन्तु
समुद्रसउत्पत्तिजुवगुवल्क
वाक्कतनाम
२ देपोतादेर्मत्तापनयनार्थकाष्टादिरचितंकुदालस्य
दराः॥क्षिप्यतेऽग्रायेति॥अकृत्यनेन॥अगतौ॥केजलेनिपातोऽस्य॥२७॥अभुतिअभुगतौ॥कुमुदालयति॥यत्नविशरसो॥शकंक्षादिः॥काष्ठस्यकुदालः॥नौकास्यपात्रं॥
सिच्यतेऽनेन॥२८॥नावोर्द्धम्॥अर्द्धनपुंश्चकमितितत्पुरुषः॥नावोर्द्धिगोः॥अर्द्धवेतिठव॥

अतितानोर्थेना॥नावमतिजोतः॥आतनोः॥धुमान्॥धावा॥२९॥प्रासदत्तः॥समुद्रविशरराद्यो॥नयति॥दृष्टिं॥देदने॥नकाष्ठनेवा॥लुधति॥दिनसि॥कस्यजलस्यलुधोधातकः॥अक्काभिन्नः॥आविलनि
विलभेदने॥निमननि॥आभ्यासे॥गानेजलजंतवोऽत्र॥गच्छतिवा॥गाङ्गतो॥गङ्गागतौ॥गभीरादयश्चेतिगभीरं॥भीरावितिनिपातितौ॥उक्ततस्मान्नीवित्तारोस्मात्॥३०॥तस्यगंभीरस्य॥

वंनावोऽर्द्धतीतनोकेऽनिनुविषु॥३१॥विधागाधात्युसन्नोऽष्टः॥कलुषोऽनष्ट॥आविलः॥निम्नगभीरं

भीरमुत्तानंतद्विपर्यये॥३२॥अगाधमनलस्पर्शकेवर्तेशंधीवरो॥आनायः॥पुंसिजालंस्पर्शरा

सूत्रंपवित्रकं॥३३॥मत्स्याधानीकुवेणी॥स्याद्विशंमत्स्यभेदनं॥पृथरोमांरुषो॥मत्स्योमीनोवैशा

रिणोऽराजः॥३४॥विशारः॥शकुलीवाधगडकः॥शकुलाभकः॥सहस्रदंष्ट्रः॥पाठीन॥उलूपीशि

विधनेनेनः॥मत्स्याधोवैभनं॥पृथुनिरेमारायस्य॥
नेमपक्षीवेतिरामा॥पृथुनिरेमारायस्य॥
दोर्ध्वः॥स्यः॥मीनानिभियनेवा॥मीनहिंसायां॥वि
विधंरति॥स्यगति॥विशेरिणाररति॥३२॥
नासिगाधः॥स्थितिरत्र॥तलस्याधोभागस्पर्शः॥नसीत्रा॥केजलेवर्तने॥केवर्तानां॥मत्स्यानामयं॥धातकः॥तस्येदमित्यरा॥दशानिमत्स्यान्॥दाशनेमूल्यमस्मै॥दाशनेवा॥दधानिमत्स्यात्॥
आसमंनानायोऽनेन॥आनयेतिमत्स्यानेनवा॥जलेक्षिप्यते॥शेषेद्व्यग्रा॥जलनिधनीभवति॥जलघानेवा॥शरानि॥शरागतौ॥शरास्यसूत्रं॥पवित्रमुपवितंदद्विवा॥३१॥॥॥
मत्स्याआधीयंते॥त्रुधात्रधारणपोष्योः॥कुत्सितंवेरांते॥स्यमत्स्याः॥वेरागतौ॥वलिनोमत्स्यान्॥शपनि॥शीतनूकरणो॥उलूयीरेकं॥वलिसमपि॥अपवयेतुवडीशी॥

उविस्मयजनकरूपमस्यास्ति रत्नयोरैक्यं ओः शंभोरूपं उरूपमस्यास्ति वा ॥ शिशुः शिशुमारः तस्य प्रतिकृतिरिव ॥ ३३ ॥ नलवनस्थो मीनः ॥ नदाभो मीन इति वा ॥ विलवि
नसने विलिविलिविलासंमितिने ॥ माङ्माने ॥ प्रकृष्ट ओष्ठोऽस्याः ॥ फलं लोनि रादाने ॥ क्षुद्रात् अङ्गजाता मत्स्यास्तेषां संधानः ॥ पोनेव हि वे आधीयते यद्वा पोतोऽर्भक आ
धीयते ॥ ३४ ॥ अथो ^{भुज २} ^{रुषवि} ^{शेषा उच्यते ॥ ३४ ॥} ^{मुसाङ्ग २} ^{सोङ्ग २} ^{स्त्री पुंसयोः १} ^{सोङ्ग वातो १} ^{लोहफेदङ्ग १}

श्वः समो ॥ ३३ ॥ नलमीनश्चिलिचिमः प्रोक्षीतुशफरीदयोः ॥ क्षुद्रात् मत्स्यसंधानः पोताधान

मथोरुषा ॥ ३४ ॥ रोहितो मकुलः शालोराजीवः शकुलसिमिः ॥ निमिद्रितादस्य श्वार्थयादांसि

जलजन्तवः ॥ ३५ ॥ तद्देदाः शिशुमारोऽत्र शङ्खो मकरादयः ॥ स्यात्कुलीलः कर्कटकः ॥ कूर्म

कमठं कच्छपो ॥ ३६ ॥ ग्राहोऽवहारो न कस्तकुम्भीरोऽथ महीलता ॥ मंडूपदः किञ्चुलुकोर

रोहति रूहवीजजन्मप्रादुर्भावो रोहने रोहः जानोऽस्या ॥ मञ्जुनि दुमलो शुद्धो ॥ शाङ्गने शाङ्गश्चाद्या ॥ राजीरेखा स्याति ॥ शक्नोति गंतुं वेगेन ॥ ताम्रति न मुग्लानो ॥ निमिगिरति अवि
विभाषेति स्तः ॥ यागिवेगेनाया प्रापरो ॥ यामन्नि ॥ यादस्यति वा दसु उपक्षये ॥ ३५ ॥ शिशुनूमारयति मृदु प्राणत्प्रागे ॥ उन्नति उन्नीक्षेदने रक शंकतेऽस्यात् शङ्खः ॥ क्षणानि हिनति
मनुष्याणां करः ॥ संकते मकिभूवोयावा संकराति वा ॥ कुलति कुल संस्थापने ॥ कीलीयने वा कुं मस्यास्ति अत इति ॥ तमीरयति वा जन कृत्वात् ॥ लयनं लीः कुत्सिता स्त्री ॥ तौराति वा ॥ क

॥ केजले मठ निनिवसति वा कमठः ॥ कश्चन पिवति ॥ गुह्यानि ॥ अवहरति ॥ नक्रामनि हरस्थं लां क्रमुपाद विक्षेपे ॥ कुम्भिनं हस्तिनं ईरयति ॥ मद्यालेनेव कसत्त्वदी र्घ्याभ्यां गद्दी प्र
थयः पादान्यस्या ॥ किञ्चिन् युत्तुं पति ॥ नियतं जहति भुवं ॥ गुधपरिवेष्टने ॥ ३० ॥ गोधामा अपत्यं ॥ रक्तं पिवति ॥ जलमोकोऽस्या ॥ ओक उच्येः कइति निपातितोऽदंत ओक श
दः सोतोपि ॥ ३८ ॥

निहाका गोधिका समे ॥ ३७ ॥ त्रयो गोधेर गोधारं गोधिकात्मजे ॥ रक्तपातुजलो कायां स्त्रियां भू

मिजलोकसः ॥ ३८ ॥ मुक्तास्फोटः स्त्रियां शुक्तिः शखं स्यात्कम्बुरस्त्रियो ॥ क्षुद्रशंखाः शंखनखाः

शम्बूका जलशुक्तयः ॥ ३९ ॥ भेके मराडू कवर्षा भूसां लूलं मवन्ददुराः ॥ शिली गरुपदी भेकी व

र्षा भ्वीक मठी दुलिः ॥ ४० ॥ मकुरस्प प्रिया शृङ्ग दुर्नमा दीर्घकोषिका ॥ जलाश्रयो जलाधारास्तत्रागाध

मुक्तास्फुरन्त्यत्रा स्फुटविकसने ॥ शुक्लानि शोचति शोकति वा ॥ शुक्ल अभिषवे ॥ शुक्ल शोके ॥ शुक्ल गतो वा शुक्तिः ॥ शंखन नति जनयति ॥ खनु अवधारो ॥ शंखं अस्पृति वा ॥ शाम्पत्यल
क्ष्मी वा समुत्तमो ॥ काम्यने ॥ कमुकोतो ॥ क्षुद्राश्च ते शंखाश्च ॥ शंखस्य नख इव ॥ शंखनं ति वा ॥ शाम्पति ॥ शमुत्तं समे ॥ जलजाः शुक्तयः ॥ ३९ ॥ भिभेति ॥ मराडू यति जलाशयं ॥ मराडू ने वा भडि
भूषायां ॥ वर्षा सुभवति ॥ शाङ्गने शाङ्ग गतो ॥ उल्लस्यो रेक्यं ॥ शालते वा ॥ शालक स्थने ॥ प्रवने ॥ शुङ्ग गतो ॥ क्षणानि शब्देः ॥ केरो ॥ दृविदारो ॥ शिलति ॥ शिल उच्छे ॥ दोलति दुल उच्छे ॥ ४० ॥ दुर्निन्दितं ना

आहूयते नैऋतं ॥ हेतुस्य द्वायां शब्देन ॥ नियतं पितृस्य स्मिन् ॥ अम्यते ॥ अम्योदौ ॥ यद्वा ॥ अंधयति ॥ अंधदृष्टुं पद्याते ॥ प्रहियते ॥ इंप्रहिः ॥ कौति ॥ कुत्रादे ॥ कुत्तिनाई घटा आपोऽववा ॥ उदकं पितृ
 स्य स्मिन् ॥ ४२ ॥ अस्पृक्षपस्य ॥ नयत्यनेन ॥ निस्त्रोऽम्योऽस्याः ॥ विनश्यते ॥ नेन ॥ राहवंधने ॥ पुष्कराणि संन्यस्याः ॥ खेन्यते ॥ खनु अवदारणे ॥ खानादिन्ने ॥ देवेन खाते ॥ ४३ ॥ पद्यानामाकरः ॥

तद्वहयानाम २

देवपसमीपर चित्तजलाधारस्य

वोगाड ४

तुंथि ४

जलोद्दः ॥ ४१ ॥ आहावस्तनिपानं स्यादुपकपजलाशये पुंसैवाऽन्धुः प्रहीकपुंउदपानंतु पुंसि

तुंथिगल

तुंथयावालो हो २

मनुष्यनसुयापुषुडि २

देवनदयकापुषुलि २ कः

वा ॥ ४२ ॥ नेमिस्त्रिकास्पवीनाहोमुखवन्धनमस्ययत् पुष्करिण्यंतु वातं स्यादखातं देवखातं कं ॥ ४३ ॥ प

को

पुषुलि ५

पुषुलीवातो ३

पिः

ओपी २

खाल २

धाकरसंडागोऽस्त्रीकासारः सरसीसरः वेशन्तः पल्लवं वा ल्यसरो वा पीतुदीर्घिका ॥ ४४ ॥ खेयंतु परिखा

वोधइति ख्यानस्य १

त्रीणि वृक्षमूलकृतजलाधारस्य वओल ४

धारंस्त्वमभसांयत्रधारणं स्यादालवालमावालमावापौऽथ नदीसरित् ॥ ४५ ॥ तरङ्गिणी शैवलिनी त

तद्यतेः नड आद्याते ॥ तटं अक निवा ॥ अक अगकुटिलायांगतौ ॥ कासने ॥ कास शब्दे ॥ यद्वा ॥ ईषत्सरोऽस्या ॥ कासमृकृति ॥ जगतौ ॥ स्त्रियते ॥ स्रगतौ ॥ विशंत्यत्र भेकादयः ॥
 पलति ॥ पल्यते वा ॥ पलगतौ ॥ अल्यं वनत्तरश्च ॥ उप्यते पद्याश्रया ॥ दुवपूवीजतंतु संताने ॥ ४४ ॥ खेन्यते ॥ परितः खन्यते ॥ आश्रियते जलमस्मिन् ॥ आसमन्ताञ्च
 लस्मलवमालानि ॥ ला आद्यते ॥ लवमालानि ॥ नदिन्नेन त्रससा सेह्वादिभ्यने ॥ आवलने ॥ भोऽनेन ॥ वलसंवरणे ॥ आईषत्वाला वृक्षा अत्रवा ॥ आवपेति जलमत्र ॥

अगति ३

दुवपूवीजतंतु संताने ॥ नदि ॥ राद अव्यने शब्दे ॥ सरति ॥ स्रमते ॥ ४५ ॥ पद्यानामाकरः ॥

शैवलमस्य स्यात् ॥ तटमस्य स्यात् ॥ हृदाः संन्यस्याः ॥ धुनौ निवेन सादीनू ॥ स्त्रोतांसि संन्यस्याः ॥ दीपमस्य स्यात् ॥ खवति ॥ निमगच्छति ॥ अपांसमूहः ॥ अ पतेन गच्छति ॥ अ पगच्छति वा ॥ ४६ ॥
 गच्छति ॥ विष्णुः प दंस्थानं यस्याः ॥ जहो राजअघेस्तनया ॥ सुराणां निमगता ॥ भगीरथस्येयं ॥ त्रीनपथोगच्छति ॥ यद्वा ॥ त्रयाराणं पथां समाहारः ॥ त्रिपथं तेन गच्छति ॥ त्रीणि स्त्रोतांसि
 यस्याः ॥ भीष्मं स्मृते ॥ ४७ ॥

सामान्यनदीयानाम १२

ठिनी हृदिनी धुनी ॥ स्त्रोतस्वती दीपवती खवती निमगताऽपगा ॥ ४८ ॥ गङ्गा विष्णुपदी जहूतनया सु

गंगायानाम ८

कलिंदनामः प्रवृत्ता न जाना १

यमुनानदी ४

रनिमगता ॥ भागीरथी त्रिपथगा त्रिस्त्रोता भीष्मसूरपि ॥ ४९ ॥ कालिन्दी सूर्यतनया यमुना शमन

नर्मदानदी ४

४ करतोयानदी

स्वसारिवातु नर्मदा सोमोद्भवा मेकलकन्यका ॥ ५० ॥ करतोया सदानी रावाहुदा शैतवाहि

शतकुनदी २

विपासानदी २

शोनभजनदी २

नी ॥ शितकुस्त शतकुः स्याद्विपासातु विपाद स्त्रियां ॥ ५१ ॥ शोरो हिरण्यवाहुः स्यात्कुत्पा

रिवातवा ॥ रिवा निवाहना नि यस्यार्जुनस्य न
 स्येयं ॥ रिवा स्यार्जुनस्येयं ॥ रिवा सीवा हिनीव
 ॥ शनधाद्रवति ॥ सुपुजिनं नुदयधयति ॥ शि
 मनीक्ष्णं दुता ॥

पक्षविमोचयति ॥ ४८ ॥ शोरा नि ॥ शोरा वरगम्यो ॥
 हिरण्यवाहवस्य ॥ हिरण्यवह निवा ॥
 प्रथमं कर्कटे देवी ॥ अहं गंगारजस्वला ॥ सर्वरक्तव
 हानयः ॥ करतोयां वुवोहिनी नि स्मृते ॥ २

कलिन्दस्येयं ॥ यच्छति ॥ यमउपरमे ॥ रेवते ॥ रेवत्तगतौ ॥ नर्मदयानि श्रुतिवा ॥ सोमात्पुरुषस्य उद्भवति मेनावतरितत्वात् ॥ सोमोऽमृतमुद्भवत्यस्यावास्वर्गप्रदत्वात् ॥ सोमाद्
 डादुद्भवति ॥ मेकलस्य अघिरदेवकन्यका ॥ ४९ ॥ करस्य तोयं तदत्रास्ति ॥ शोरी विवाहेशं करयुतं ॥ सदानी रयस्याः ॥ वाहु छिन्ने दत्तवती लिखितं अघे ॥ ५० ॥ दस्यका र्वीर्यस्ये मने नावता

हस्त

स्य

कुले प्राशिगरोकुदुचेदां प्रत्येवासाधुः। शराः संत्यस्यां वेत्रमस्यस्यां॥ वन्दुभागीयोः पर्वतयोरियं ततः प्रभवन्वान्॥ तापीतुतपती सैत्या-वान्दुभागीतुवन्दिका। वांडभागा
शारदानु-कस्मीरेषु सरस्वतीति शब्दार्त्तावः॥ वन्दुभागा वान्दुभागा-वान्दुभागीवसैवोक्तेरिति द्विरुपकोषः॥ ५०॥ सरसि संत्यस्यां कस्यजलस्य वेरं शरीरं तस्य यां ईषद्वे रम
नदस्यस्यावा॥

वारिणिपरीत्यस्याः॥ यद्वा-वारिपिवर्ति॥
कुम्भीभ्यस्याः॥ उन्न-कुम्भीका॥ कुम्भीकोवा
रपरीः स्यात्॥

ल्यक्तिमासरिता शरावेतीवेत्रवती वन्दुभागा सरस्वती॥ ५०॥ कावेरी सरितोऽन्याश्च समेदः

समुद्रोहोऽपुमि॥
सिन्धुसङ्गमः॥ द्वयोः प्रणालीपयसः पदव्यां त्रिषु तुरेतो॥ ५१॥ देविकायां सरस्वां च भवेदाविकं

सारवो॥ सौगन्धिकं तु कलारं रक्तसन्धकं॥ ५२॥ स्यादुत्पलं कुवलयमथ नीलाम्बुजमवोऽ

न्दीवरं वनीलेऽस्मिन् सिने कुमुदकैरवे॥ ५३॥ शालूकमेषां कन्दः स्याद्वारिपरीतु कुम्भिका॥

संभिद्यन्ते मिलन्त्यत्र॥ न स्यन्ते-रालवन्धने॥ ५१॥ दीव्यति॥ सुगन्धेव-स्वार्थे विनयादिभ्यश्च॥ शोभनो गन्धः प्रयोजनमस्य वा॥ कस्यजलस्य हार इव॥ केहादनेवा॥ ५२॥ हृदयनि-हृदयनि
कसने॥ यद्वा-हृलनं हल-संघादिकि-प्र-हलं लातिवा॥ रक्तसन्धेवा॥ रक्तान् सन्धीन कनिष्ठकुटिलायां गतौ वा॥ ५२॥ उत्पलनि-पलगतौ॥ कीर्तयामिव-शोभाकरत्वात्॥ नीलं नदं कुजम्
वा॥ इन्द्र-नि-इदिपरमेश्वर्यो॥ इन्दी-लक्ष्मीः न स्याद्वरमिष्टं वा॥ कौमोदने-मुदहर्षे॥ केजले रौति-रुशब्दे॥ केरवस्य हंसस्येदं प्रियं वा॥ ५३॥ शल्पते-शलति वा-शलवलयं संवरसायोः॥

जलनीलयाति-नीलवर्णा जले शीते तिष्ठति॥ कुमुदान्त्रदेवो संति॥ ५४॥ पुष्करादिभ्य इति नौ॥ नलमत्रासि॥ विसमस्यस्याः॥ एवं पद्मिनी॥ अद्विनीत्यादिः॥ पश्यते-पदगतौ॥ नलमि
रालगंधो अरंजी घुंलिप्सां विंदति॥ अराकाराणि पत्राणि विंदति वा॥ महत्तदुत्पलं वा॥ ५५॥ सहस्रं पत्राण्यस्यां॥ केजलं अलति-अलभूषणादौ॥ यद्वा-का स्यते-कस्तुको नौ॥
कुञ्जले शीते॥ पंकेरोहनि॥ रुहवीजजन्म प्रादुर्भावे॥ नाम

जलनीलीतु शैवालं शैवलौऽथ कुमुदती॥ ५४॥ कुमुदिन्यां नलिन्यां तु विसिनी पद्मिनी मुखाः॥

वापुंसि पद्मं नलिनमरविन्दं महोत्पलं॥ ५५॥ सहस्रपत्रं कमलं शतपत्रं कुशेशयां॥ पद्मे रुहं

तामरसंसारसंसीरुहं॥ ५६॥ विसंप्रसूनराजीवपुष्करांभोरुहातिव॥ पुराडरीकं सिताम्भोजमथ

रक्तसरोरुहे॥ ५७॥ रक्तोत्पलं कोकनदं नालानालमथाऽस्त्रियां॥ मृगांलं विसंमद्वादि कदम्बे पण्डम

चूतं परांश्चेति रुद्रः॥ तत्र सलिषसस्वप्ने॥ यद्वा-नम्यते-नमुकांक्षायां॥ रसमते-रस आस्वादने-तामं वन इ संवा॥ सरस्यां रोहनि॥ ५६॥ विसस्य प्रसूनं॥ केसरस्य राजस्य स्थितिः॥ पुष्पानि॥ अंभसि रोह
नि॥ पुराडयति-मदिभूषायां-पुडिवा॥ ५७॥ कोकांश्च जान नदति-रादय्यव्यक्तेशब्दे॥ नलनि-रालवन्धे॥ मृगपते-मृगाहिंसायां॥ विसति-विसप्रेरते॥ मनोनि-प्रणयने॥ शडिहजा-यां संघाते ववा॥
सरसि भवं॥ २

करहाटय निहतदी प्रो॥ कंजलं रहति न जनि करहाटयं न हति बहिर्गच्छति॥ शिफा मूलतर प्ररो हर मत्त हतः कन्दो मूलं रुकाप दं विपदं ॥ वि वि ललानि जल अपवारो ॥
कंजले सरति सगतो प्रवाद्यत॥ कंजले नार्चने शृङ्गसायां॥ अयो रप॥ संवर्तने वृत्तुवर्तने॥ नवं च नतं दलेव॥

पलेखानयासकि ३

॥ पलेखानयाकेदार २

पलेखानया नकचो ल २

पलेखानयामुनि २

स्त्रियां॥ ५८॥ करहाटः शिफा कन्दः किञ्चुल्कः केशीरः॥ स्त्रियां॥ सस्त्रत्रिकानवदलं वीजकोषो वराठक

मर्ग आकाश नदि काल

धनेवर्गहायधुन ॥

इति वारि मर्गः॥ १

॥ ५९॥ उक्तं स्वर्गो मंदि कालं धीशयादिसनाद्युक्तं॥ पातालं भोगिनरकं वारिवेषां च सङ्गतं॥ ६०॥ ॥

साङ्ग स्वसमर्थकः॥ १

पातालवर्गः॥ ॥ इति मरसिंहकृतौ नाम निरुक्तं नुसा सने स्वरादिकारः प्रथमः॥ ० न ० ॥

धनिवर्गधनहाय ॥

वर्गः पृथ्वी पुरश्मा भृदुनोषधि मृगादिभिः॥ नृवृक्षक्षत्रविच्छेदः साङ्गो पाङ्गे रि होदिताः॥ १ ॥

वैदितु मृगानुकी लं यसे ति मृगादिः सिंहः॥ १

अङ्गे मृदादिभिः॥ उपाङ्गेः शैलादिभिः॥

वीजस्य कोषः पात्रमाधारः॥ तालव्यान्तोपि॥ वियते दलेः॥ वज्र आवरतो॥ व्यष्टा वरं दल वरगमठति॥ अटगतौ॥ कर्मरापरा॥ ततस्वार्थे कनू॥ वराठकः पद्मवीजको शरि ज्ञो कपदके॥ ५९॥

ASHA ARCHIVES

3417